

AA Sakatti Mining Oy

Sodankylä Office
Jäämerentie 4 (PL 38)
99601 Sodankylä
Finland

ASIA: Jatkoaikahakemus **Sakatti 1-5** Kaiv.rek. nr. **7812/ 1-5**

JATKOTUTKIMUSSUUNNITELMA

Sakatin esiintymällä on suoritettu yksityiskohtaisia lento-, maasto- ja kairareikägeofysikaalisia mittauksia käyttäen useita eri menetelmiä. Tämän lisäksi on kerätty pohjamooreeninäytteitä ja syväkairausreikiä on tehty tähän mennessä noin 120kpl yhteispituudeltaan n. 65 km.

Kohteella on tehty myös ympäristön perustilakartoitus, hydrogeologinen tutkimus sekä pohjaveden tarkkailuputkien asennus.

AA Sakatti Mining Oy tekee geofysikaaliset maastomittaukset pääsääntöisesti käyttäen omaa kalustoa, jota käyttää Ageos Oy. Pohjamooreeninäytteenoton suorittaa Moreeniyö Mäcklin Oy, joka on meidän pitkäaikainen urakoitsija. Syväkairauksen suorittaa Oy Kalajoen Timanttikairaus Ab jolla on ISO 14001 ympäristösertifiointi vuodesta 2004 lähtien.

Suunnitellut maastotoimenpiteet käsittävät:

Syväkairausta

Geofysikaalisia reikämittauksia

Täydentävää pohjamooreeninäytteenottoa vähäisessä määrin

Täydentävää maastogeofysiikkaa vähäisessä määrin

Hydrogeologisia jatkotutkimuksia

Kairareikien sementointi

Suunniteltu maastotyöskentely

Sakatti esiintymä löytyi vuonna 2009 ja sen laajuutta on siitä lähtien selvitetty kairaamalla tähän mennessä noin 120 kairareikää. Esiintymän laajuutta ei ole edelleenkään täysin selvitetty ja tämä edellyttää jatkokairauksia lähinnä tarkistamaan esiintymän jatkuvuutta etelään, pohjoiseen ja länteen. Tämän lisäksi malmivarannon laskemista varten on tarpeen suorittaa huomattava määrä tihennettyä kairausta. Malmivarannon laskeminen kansainvälisten standardien mukaisesti edellyttää kairausten tihentämistä. Näiden suunniteltujen tutkimusreikien yhteenlaskettu määrä on noin 150-190kpl, joita on tarkoitus kairata noin 4-5 vuoden aikana. Kairaukset tehdään käyttäen huuhteluveden suljettua kiertoa soijantalteenottolaitteistolla. Olemme kaudesta 2009/2010 lähtien käyttäneet syväkairauskohteissa huuhteluveden suljettua kiertoa, jossa kiintoaineen poiston jälkeen vesi käytetään jatkuvasti uudelleen. Kairaussoija (kiintoaineet) viedään suojelualueelta asianmukaiseen keräyspisteeseen.

A member of Anglo American plc group

AA Sakatti Mining Oy
Registered Address, Jäämerentie 4 (PL 38), 99600 Sodankylä, Finland. Telephone +358 (16) 642368.
Registration Number: 2436768-3

Directors: James Coppard (Director) Bo Långbacka (Director) Hannu Autonen (Director)

AA Sakatti Mining Oy on tähän mennessä pääosin suorittanut kairauksia lumipeitteisen maan aikana. Kairauksista pääosa on edelleen tarkoitus suorittaa talvisaikaan mutta mikäli mahdollista myös alueen länsiosissa sijaitsevilla kuivan maan saarekkeilla on tarkoitus työskennellä ympärivuotisesti. Nämä ns. mineraalimaan alueet sijaitsevat karttaliitteellä sinisellä viinoviivituksella merkityllä alueella ja ne ovat myös pääosin Metsähallituksen julkaisemassa Viiankiaavan hoito- ja käyttösuunnitelmassa merkitty "ei natura luontotyyppi". Myös Lapin Vesitutkimus Oy:n kartoituksissa nämä alueet ovat merkitty pääosin nimikkeellä luonnonmetsät. Näille alueille pääsy tulee edellyttämään tilapäisten pitköspuiden rakentamista. Paljaan maan aikana tapahtuva toiminta edellyttää mönkijän käyttöä huoltoajoneuvoksi. Tämä on ainoa tutkimuksissa käytetty moottorikäyttöinen maastokulkuväline, joka ei ole telakäyttöinen. Pintamaan kulumisen estämiseksi on tarkoitus levittää muovisia suojaverkkoja käytettäville kulkureiteille olemassa olevien maastourien jatkeiksi.

Tutkimusten pääpaino tulee pysymään nykyisellä alueella, pääosin valtausalueella Sakatti 1 ja vähäisessä määrin Sakatti 2 länsiosassa. Suunnitellut reiät tulevat olemaan pituudeltaan 300-1200m. Maastoliikennettä varten on laadittu suunnitelma joka mahdollisimman paljon hyödyntää olemassaolevia maaston uria. Tämä suunnitelma on laadittu yhdessä Lapin Vesitutkimus Oy:n kanssa ja ottaa huomioon uhanalaisten lajien sijaintitiedot, jotka perustuvat suoritettuihin kartoituksiin. Kaikki tulevat kairauspaikat tullaan kartoittamaan uhanalaisten lajien suhteen ennen kairauksen aloittamista ja kairareikä siirretään tarvittaessa vahinkojen välttämiseksi.

Esiintymän jatkeiden selvittämiseksi on tarpeen suorittaa vähäisessä määrin täydentävää pohjamaan näytteenottoa sekä maastogeofysiikkaa. Pohjamaan näytteenotto on tarkoitus suorittaa ainoastaan talvisaikaan. Reikägeofysikaalisia mittauksia tehdään varsinkin esiintymän reuna-alueilla.

Hydrogeologisia tutkimuksia on tarkoitus jatkaa kairareikämittauksilla sekä mahdollisesti asennetaan lisää pohjaveden tarkkailuputkia. Pinta- ja pohjaveden laaduntarkkailu jatkuu näytteenotolla 4krt vuodessa sekä jatkuvalla pohjaveden pinnankorkeuden seurannalla.

Tutkimusten päätteeksi on tarkoitus täyttää kairareivät sementillä. Tämä tulee ajankohtaiseksi kun on varmistunut että kairareikiä ei ole tarpeen jatkaa. Sementoinnin valmistuttua pitköspuut on tarkoitus purkaa ja poistaa.

Muut tutkimukset

Maastotutkimusten lisäksi laaditaan esiintymän geotekninen malli, geologinen malli sekä lasketaan malmivaranto. Hydrogeologisen mallin avulla lasketaan pinta-, maaperän, ja kalliovesien virtaussuunnat. Rikastuskokeita tullaan jatkamaan Outotec Oy:n avulla.

Bo Långbacka
Projektipäällikkö
14.1.2013

Liitteet:

Kulkureitit ja luontotyypit

Natura-kuontyyppi 2

- 3160 Humuspitoiset järvet ja lammet
- 7140 Valtettumaiset ja rantasuot
- 7160 Lähreit ja lähdesuot
- 7230 Laidot
- 9010 Luonnonmetsät *
- 9080 Metsäluhat *
- 9100 Puustotet suot *
- 91E0 Tulvamest

Natura-kuontyyppi 1

- 7310 Aapasaust *

Suunnitellut kaivaukset

- 2013

Suunnitellut ultevat kaivaukset

- Talvi

Kulkureitit

- Keest ja talvi

Pitkoseitit

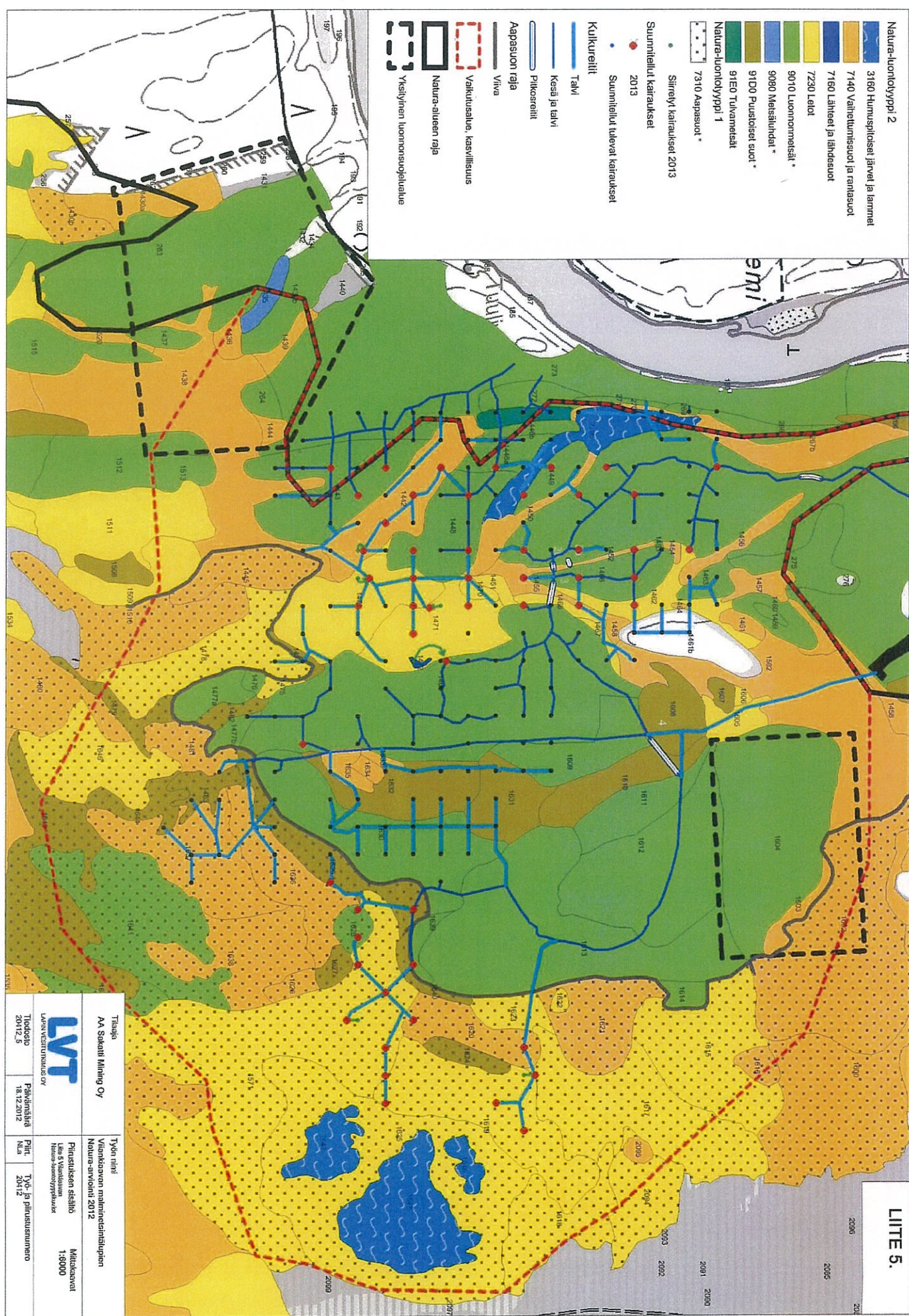
- Viva

Aapasaun raja

- Vaikuusalue, kasvillisuus

Natura-alueen raja

- Yksityinen luonnonsuojelualue

LITE 5.

<p>LVT</p> <p>LABORAATORIUMI OY</p> <p>Tuodosto 2011/2_5</p>	<p>Tilaaja AA Säästöt Miljøng Oy</p> <p>Päivämäärä 18.12.2012</p> <p>Piir. NLA</p>	<p>Työn nimi Vienukavaan mallineuimintilun Natura-avioimä 2012</p> <p>Piirustuksen esteitö Läis. 5. Vienukavaan Natura-avioimintilun</p> <p>Mittakaava 1:8000</p>
---	--	---

YHTEENVETO

AA Sakatti Mining Oy (jäljempänä kaivosyhtiö) hakee malminetsintälupaa Sodankylän Viiankiaavalla sijaitseville Sakatti 1–5 –nimisille alueille. Haetut lupa-alueet sijoittuvat pääosin Viiankiaavan Natura-alueelle. Alueella on toteutettu geologista tutkimusta vuodesta 2004 lähtien ja tutkimuksia on suunniteltu jatkettavaksi edelleen. Natura-arvioinnissa on huomioitu kaivosyhtiön aiempi ja suunniteltu haetun malminetsintäluvan mukainen toiminta Natura-alueella. Aiempi toiminta on käsittänyt geofysikaalisia mittauksia (helikopterista ja maan pinnalta) koko Viiankiaavan alueella, pohjamooreeninäytteenottoa noin 1000 pisteestä ja kallionäytekairauksia yhteensä 120 pisteellä, joista lähes kaikki Natura-alueella. Suunniteltu toiminta käsittää malminetsintäluvan ensimmäisenä voimassaolovuotena kallionäytekairauksia noin 50 kpl. Myöhemmin suunnitelmassa on lisäksi noin 150 vastaavaa kairauksia, joista noin 140 kpl sijoittuu Viiankiaavan Natura-alueelle. Lisäksi maan pinnalta tehdään geofysikaalisia mittauksia, mutta pohjamooreenin ottoa tehdään vain yksittäisistä pisteistä. Arvioinnissa on huomioitu malminetsintäluvan suunnitellun toiminnan kokonaisvaikutukset yhteisvaikutuksineen aiempi geologinen tutkimustoiminta mukaan lukien.

Toiminnan vaikutukset Viiankiaavan Natura-alueen suojelun perusteena olevaan kasvillisuuteen ja luontotyypeihin syntyy kairauksien ja niihin liittyvän liikkumisen aiheuttamista suorista ja epäsuorista fyysikaalisista vaikutuksista. Vaikutukset syntyvät sekä kairauspisteen pienialaisista kairauksen yhteydessä maan pinnalle nousevan mineraaliaineksen peittovaikutuksesta että liikkumisen synnyttämistä tallaus- ja kulumisvaikutuksista. Muita pienempiä kasvillisuuteen kohdistuvia vaikutuksia ovat kairauksen yhteydessä käytettävän veden pumppauksen paikalliset vaikutukset sekä vieras- ja tulokaslajien kulkeutuminen alueelle runsaan liikkumisen seurauksena. Malminetsinnästä syntyvät eläimistöön kohdistuvat vaikutukset ovat kairauksista ja moottoriajoneuvojen käytöstä sekä muusta liikkumisesta syntyviä melu- ja visuaalisia häiriöitä.

Mikäli hankkeen vaikutuksia ei lievennetä, lähteisiin ja lähdesoihin sekä vaihettumis- ja rantasoihin kohdistuu pinta-alan ja vaikutusten laadun perusteella vähäisiä heikentäviä vaikutuksia. Muihin luontotyypeihin vaikutukset ovat merkityksettömän pieniä. Lähdeympäristöön suunnitellun kairauksen vaikutuksilta voidaan välttyä, kun kairauskohde siirretään luontoarvoiltaan suojelun kannalta vähämerkityksiselle kangasmaalle.

Luontodirektiivin liitteen II lajeista isonuijasammaleeseen kohdistuu merkittävydeltään kohtalaisia ja kiiltosirppisammaleeseen vähäisiä vaikutuksia. Kun näiden lajien tunnetut esiintymät otetaan huomioon kulkureittien ja kairauspisteiden sijoittelussa, vaikutukset lievenevät merkityksettömän pieniksi. Saukkoon ei kohdistu heikentäviä vaikutuksia mm. lajin elinympäristövaatimusten perusteella. Viitasammakon esiintymisestä Viiankiaavan Natura-alueelta ei ole varmistettua tietoa, mutta varovaisuusperiaatteen mukaisesti epätodennäköiset vaikutukset ovat lajiin mahdollisia. Lepakkoja alueelta ei tavattu vuonna 2012 tehdyissä lepakkoselvityksissä.

Linnuston osalta vaikutukset ovat melusta ja visuaalisista häiriöistä syntyviä seurausvaikutuksia, jotka voivat kohdistua ennen kaikkea useiden lajien poikastuotantoon. Aikuisten lintujen elossasäilymiseen hankkeella ei ole vaikutusta. Suurimmat vaikutukset voivat kohdistua merikotkaan, kurkeen, liroon, joihin vaikutukset ovat kohtalaisia. Kun vaikutuksia lievennetään rajoittamalla kairauksia alueen itäosissa soidin- ja pesimäaikana, vaikutukset jäävät näiden lajien osalta vähäisiksi. Vaikka kairauksilla on vähäisiä vaikutuksia pääosaan Viiankiaavan suojelun perusteena olevista lajeista, kokonaisvaikutukset ovat laadultaan kuitenkin sellaisia, ettei niiden katsota kokonaisuutena heikentävän Natura-alueen linnustoa merkittävästi.

Geologisilla tutkimuksilla ei ole vaikutuksia pohjaveden laatuun, virtauksiin tai pohjaveden tasoon, jolloin myöskään alueen ekosysteemiä ylläpitävään hydrologiseen tasapainoon ja tilaan ei aiheudu heikentäviä vaikutuksia toiminnan suhteellisen pienestä mittakaavasta johtuen. Arvioinnin perusteella suunnitelmalla on vähäisiä tai sitä pienempiä kielteisiä vaikutuksia suojelualueeseen lähinnä lintulajien ja yksittäisten luontotyyppien osalta. Arvioinnin perusteella suunniteltu geologinen tutkimus ei heikennä merkittävästi Viiankiaavan Natura-alueen suojelun perusteena olevia suojeluarvoja tai aluetta kokonaisuutena.

AA Sakatti Mining Oy
PL 38
99601 Sodankylä

Selvitys kaavoitustilanteesta malminetsintälupaa varten, Sakatti 1 - 5

Kohteen alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Kelujärvi – Rajala osayleiskaava. Yleiskaavassa alue on osoitettu Luonnonsuojelualueeksi (SL) sekä Maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M).

Juha Auno
Suunnitteluinsinööri

KAIVANNAISJÄTTEEN JÄTEHUOLTOSUUNNITELMA

Koskee malminetsintälupahakemuksia

<u>ML tunnus</u>	<u>ML alue nimi</u>
ML2012:0036	Sakatti 1 - 5
ML2012:0097	Kotimaa 1-2
ML2012:0100	Petaja 1 - 2
ML2012:0101	Rimpela 1 - 3
ML2012:0102	Tiuku 1-9
ML2012:0103	Sarki 1 - 4

Tehtyjen selvitysten perusteella, yhtiö suunnittelee jatkotutkimussuunnitelmassaan valtausalueilla tutkimusohjelman käsittäen

- Geofysikaalisia maastomittauksia eri menetelmiä käyttäen mm syväluotaavia menetelmiä.
- Syväkairauksia
- Pohjamooreeninäytteenottoa

Malminetsintäalueilla, jotka sijaitsevat suojelualueella, tutkimukset ajoitetaan pääasiallisesti talviaikaan mutta kuitenkin tarkoitus on suorittaa syväkairausta myös talvikauden ulkopuolella niillä alueilla missä tämä on käytännössä mahdollista. Jo toteutuneesta ja suunnitellulta toiminnasta ainoa syntyvä kaivannaisjäte on syväkairauksessa syntyvä ns. kairaussoija. Anglo American Exploration yhtiö on yhdessä Oy KATI Ab:n kanssa vuonna 2009 kehittänyt kairaussoijan talteenottolaitteiston mikä on ollut käytössä kaikissa yhtiön operoimissa kairausyksiköissä siitä lähtien. Kairaussoija otetaan talteen, pakataan ja viedään Rovaniemen Kuusisuon kaatopaikalle.

Jälkitoimenpiteet ovat malminetsintäkaluston poisvieminen ja alueen siistiminen.

Bo Långbacka

Liite

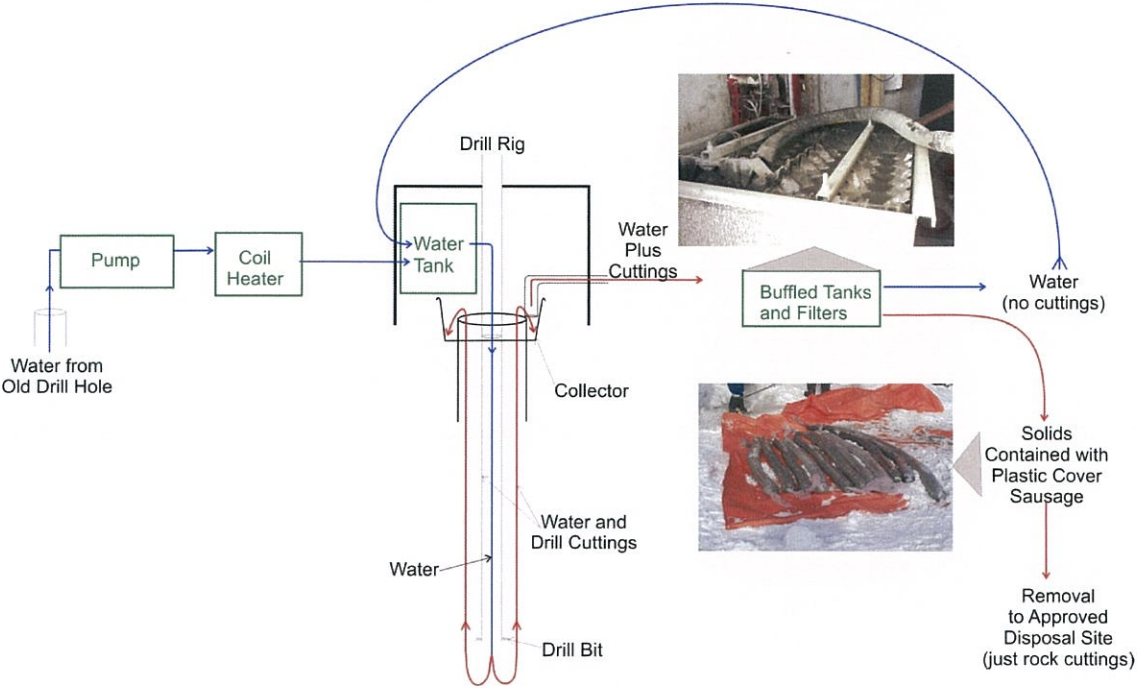
Kaaviokuva kairaussoijan talteenottosysteemistä.

A member of Anglo American plc group

AA Sakatti Mining Oy
Registered Address, Jäämerentie 4 (PL 38), 99600 Sodankylä, Finland. Telephone +358 (16) 642368.
Registration Number: 2436768-3

Directors: James Coppard (Director) Bo Långbacka (Director) Hannu Autonen (Director)

Schematic Process Flow Path of Semi Closed Drilling System

ASIANAJOTOIMISTO BIRD & BIRD OY
Mannerheimintie 8, 00100 Helsinki
☎ 09 622 6670, Fax 09 622 6677

TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTOLLE

ASIA

Hakemus kaivoslain 169 §:n (10.6.2011/621) mukaisen täytäntöönpanomääräyksen antamiseksi

HAKIJA

AA Sakatti Mining Oy (jäljempänä "Yhtiö")
Y-tunnus: 2436768-3
Kotipaikka: Sodankylä

HAKIJAN ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajaja Jaakko Hietala
Asianajotoimisto Bird & Bird Oy
Mannerheimintie 8, 00100 Helsinki
Puhelin: 09 622 6670
Faksi: 09 622 6677
Sähköposti: jaakko.hietala@twobirds.com

LUPAHAKEMUS, JOHON TÄYTÄNTÖÖNPANOHAJAKEMUS LIITTYÄ

Tämä täytäntöönpanohakemus koskee Yhtiön alun perin 26.2.2012 Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ("Tukes") toimittamaa lupahakemusta ("Lupahakemus") jatkaa valtauksen KaivNro 7812/1-5 voimassaoloa uuden kaivoslain mukaisena malminetsintälupana.

Tukes on 24.8.2012 antamallaan päätöksellä ("Päätös") myöntänyt Yhtiölle kolmen vuoden jatkoluvan malminetsintään Yhtiön Lupahakemuksessaan esittämällä tavalla. Päätöksestä valitettiin Rovaniemen hallinto-oikeuteen ja Rovaniemen hallinto-oikeus palautti lupa-asian Tukeisiin, missä Lupahakemus on tällä hetkellä Tukesin uudelleen käsiteltävänä.

HAKEMUS

Kaivoslain 169 §:n mukaan Tukes voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen.

Yhtiö pyytää, että Tukes antaa kaivoslain 169 §:ssä tarkoitetun täytäntöönpanomääräyksen yhdessä Lupahakemusta koskevan päätöksen kanssa siten, että Yhtiö voi ryhtyä lupapäätöksessä yksilöityihin toimenpiteisiin mahdollisesta lupapäätöstä koskevasta muutoksenhausta huolimatta.

Yhtiö korvaa samalla tällä hakemuksella aikaisemman, 8.10.2012 päivätyn hakemuksensa täytäntöönpanomääräyksen antamiseksi asiassa ML2012:0036.

Yhtiö on valmis asettamaan kaivoslaissa edellytetyn vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka mahdollinen lupapäätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa, mikäli Tukes katsoo vakuuden asettamisen tarpeelliseksi.

TAUSTA

Kauppa- ja teollisuusministeriö on 17.8.2004 myöntänyt Anglo American Exploration B.V. -yhtiölle ("Anglo American Exploration") Sakatti 7812/1-5 valtausoikeuden. Työ- ja elinkeinoministeriö on edelleen 7.7.2009 jatkanut samaisen valtausoikeuden voimassaoloa kolmella vuodella. Anglo American Exploration on siirtänyt kyseisen valtausoikeuden Yhtiölle helmikuussa 2012, ja Tukes toimivaltaisena viranomaisena on hyväksynyt oikeuden siirron.¹

¹ Yhtiö muodostaa osan Anglo American -konsernia. Anglo American Plc on yksi maailman suurimmista kaivosyhtiöistä. Sen pääkonttori sijaitsee Lontoossa, ja sen osakkeet on listattu sekä Lontoon että Johannesburgin pörssilistalle. Anglo American toimii laaja-alaisesti eri kaivosteollisuuden osa-alueilla sen toiminnan kattaessa niin arvometallit ja -mineraalit, kuten platinan sekä timantit, perusmetallit, kuten kuparin ja nikkelin, sekä kulutushyödykkeet, kuten rautamalmin, metallurgisen hiilen sekä lämpöhiilen. Anglo American on julkisesti sitoutunut noudattamaan korkeimpia turvallisuus- ja vastuullisuusstandardeja kaikilla sen toimialoilla ja maantieteellisillä alueilla sekä edesauttamaan ja luomaan kestävä kehitystä niiden yhteisöisöjen alueilla, jotka sijaitsevat sen toimintojen ympärillä.

Yhtiö on 26.2.2012 päivätyllä Lupahakemuksellaan hakenut Tukesilta toista kolmen vuoden jatkolupaa alueelle kohdistuvan valtausoikeutensa voimassaolon jatkamiseksi. Tukes on 24.8.2012 antamallaan Päätöksellä myöntänyt Yhtiölle malminetsinnän jatkoluvan kolmeksi vuodeksi Päätöksen lainvoimaiseksi tulosta lukien.

Lapin luonnonsuojelupiiri ry, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Metsähallitus valittivat Päätöksestä Rovaniemen hallinto-oikeuteen. Koska kaivoslain 168 §:n mukaan malminetsintälupaan perustuvat toimenpiteet saa pääsääntöisesti aloittaa vasta kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen, Yhtiö ei valitusten johdosta voinut ryhtyä Päätöksen sallimiin toimenpiteisiin ja lupaa edellyttävä malminetsintätoiminta jouduttiin keskeyttämään malminetsintäalueella.

Rovaniemen hallinto-oikeus on 13.12.2012 antamallaan päätöksellä palauttanut Päätöksen Tukesin uudelleen käsiteltäväksi Päätöksessä olleiden menettelyvirheiden vuoksi, ja Yhtiön Lupahakemus on tällä hetkellä Tukesin uudelleen käsiteltävänä.

Yhtiö ja sen emoyhtiö, Anglo American Exploration, ovat ehtineet toimia Päätöksessä yksilöidyllä Sakatin alueella keskeytyksettä kahdeksan vuotta aiheuttamatta vahinkoa (ja viranomaiset ovat kohdistaneet alueeseen lukuisia tarkastuksia)² ennen kuin luvan mukainen toiminta jouduttiin keskeyttämään Päätöksestä tehtyjen valitusten johdosta. Yhtiön kannalta on erittäin tärkeää, että se voi mahdollisimman pikaisesti jatkaa malminetsintätoimintaansa malminetsintäalueella ilman toiminnan yhä pitkittyvää keskeytystä tai riskiä sen keskeytymisestä.

Edellä esitetyn mukaisesti Yhtiölle, ja sen käsityksen mukaan myös yleiselle edulle, on jo aiheutunut ja aiheutuu erittäin merkittävää vahinkoa, mikäli lupaa edellyttäviin, tarpeellisiin malminetsintätoimiin ei voida viipymättä ryhtyä lupapäätöksen antamisen jälkeen.

PERUSTELLUT SYYT TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYKSEN ANTAMISELLE

1. YHTIÖN HARJOITTAMA TOIMINTA

Yhtiön Lupahakemuksessa kuvatuissa toimenpiteissä ei ole kysymys kaivostoiminnasta vaan kairaamalla tapahtuvasta malminetsinnästä. Suoritettavat toimenpiteet eivät muuttaisi missään määrin alueella vallitsevia olosuhteita olennaisella tai pysyvällä tavalla, eivätkä varsinkaan kaivoslain tarkoittamassa mielessä siten, ettei olosuhteita saataisi palautettua aikaisemman luvan päättymisen hetkellä vallinneita olosuhteita vastaavaksi.

Konsernin kaivostoiminta ja sen lukuisat uudet, tulossa olevat kasvuprojektit sijaitsevat eteläisessä Afrikassa, Etelä-Amerikassa, Australiassa, Pohjois-Amerikassa ja Aasiassa ja konsernilla on lisäksi lukuisia potentiaalisia malminetsintälöydöksiä muissakin maantieteellisissä kohteissa. Anglo American pitää sen malminetsintäliiketoimintaa yhtenä konsernin merkittävimmistä erottautumistekijöistä markkinoilla, minkä monet esiintymälöydökset ovat merkittävässä roolissa koko konsernin kasvupotentiaalin ja tulevien projektien kannalta. Konsernin malminetsintäliiketoiminta on saanut lukuisia arvostettuja palkintoja, myös Sakatti-projektiin liittyen (muun muassa Fennoskandian kaivosteollisuus –palkinto Sakatti-esiintymästä, joka myönnettiin konsernille Fennoskandian malminetsintä- ja kaivoskonferenssissa Levillä).

² Malminetsintäalueella on suoritettu lukuisia tarkastuksia viranomaisten toimesta, eikä viranomaisilla ole ollut huomautettavaa Yhtiön toimintaa koskien. Viimeisimmät Tukesin suorittamat tarkastukset malminetsintäalueella tapahtuivat heinäkuussa ja elokuussa 2012 ja muiden viranomaisten toimesta lokakuussa 2012. Tukes laati suorittamastaan tarkastuksesta erillisen tarkastusraportin. Tukesin tarkastusraportissa päädyttiin siihen, ettei Yhtiön toiminnalla ole ollut vaikutuksia alueen yleiseen luonteeseen, eikä Yhtiön toiminnassa malminetsintäalueella havaittu huomautettavaa.

Ympäristövaliokunta on luonnonsuojelulakia koskevassa mietinnössään todennut malminetsinnän osalta seuraavaa:

”Malminetsintä ja geologinen tutkimus ovat senkaltaista toimintaa, joka vain poikkeuksellisesti voi merkityksellisesti heikentää Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen luonnonarvoja, minkä vuoksi siitä ei yleensä tarvitsisi tehdä 65 §:ssä tarkoitettua vaikutusten arviointia ja lupa voitaisiin 66 §:n 1 momentin estämättä myöntää.”³ (Alleviivaus laatijan)

Myös ympäristöministeriö on Yhtiölle antamassaan lupapäätöksessä (liite 1) todennut, että:

”[...] suunniteltu geologinen tutkimus ja malminetsintä eivät todennäköisesti merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Viiankiaavan soidensuojelualue on sisällytetty Natura 2000-verkostoon.”⁴ (Alleviivaus laatijan)

Yhtiö pyrkii käyttämään alueella ympäristönsuojelulain 4 §:n mukaista parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Tällä tavoin Yhtiö on varmistanut ja varmistaa jatkossakin, että sen toiminta on vaikutuksiltaan väliaikaista ja vähäistä, eikä se aiheuta haittavaikutuksia alueen luontoarvoihin.

Edellä todetun mukaisesti esimerkiksi syväkairauksissa käytetään kairaussoijan talteenottolaitteistoa, joka edustaa jopa maailmanlaajuisesti parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Yhtiö on yhteistyössä eri viranomaisten kanssa kehittänyt uusinta tekniikkaa edustavan soijantalteenottolaitteiston nimenomaisesti Sakatin kaltaisia hankkeita varten, jotta tällaisten alueiden luontoarvot saataisiin asianmukaisesti turvattua. Talteenottotekniikka mahdollistaa sen, että lähes 100 % kalliosta peräisin olevasta kiintoaineesta saadaan talteen ja toiminnassa tarvittavan veden käyttöä saadaan huomattavasti pienennettyä, mikä olennaisesti vähentää Yhtiön malminetsintätoiminnasta aiheutuvaa ympäristöjalanjälkeä⁵. Yhtiön alueella suunnittelemaa toimintaa on kuvattu tarkemmin liitteessä 2.

Yhtiön alueella harjoittama toiminta on siis luonteeltaan vähäistä, eikä täytöntönnäpanoluvan nojalla suoritettavista toimista ylipäätään voisi aiheutua haittaa alueen luontoarvoille.

2. TOIMENPITEIDEN LAATU JA LAAJUUS

Kaivoslakiin liittyvän hallituksen esityksen mukaan Tukes voi malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevassa päätöksessään sallia aiemmin voimassa olleen luvan mukaisten tutkimustoimenpitei-

³ YmVM 8/1996, Valiokunnan kannanotot, yleisperustelut.

⁴ Ympäristöministeriön 15.6.2012 antama lupapäätös geologiseen tutkimukseen ja malminetsintään Viiankiaavan soidensuojelualueen valtausalueilla Sakatti 7812/1-5 Sodankylän kunnassa, s. 2-3.

⁵ Viiankiaavan kaivoslain mukaisten malminetsintälupien Natura-arviointi, 14.12.2012, s. 41.

den jatkamisen laadultaan ja laajuudeltaan vastaavina mahdollisista vaikutuksista huolimatta⁶.

Lupahakemuksen liitteenä oli 26.2.2012 toimitettu, vuonna 2009 suoritettu Natura-arviointi. Kyseisessä Lapin Vesitutkimus Oy:n⁷ suorittamassa Natura-arvioinnissa päädyttiin siihen, ettei Yhtiön toiminnasta aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Viiankiaavan suojelualueen suojeluperusteena oleville luontoarvoille. Arviossa kuitenkin todettiin, että mikäli Yhtiön kairaustoiminta jatkuu talven 2009–2010 jälkeen, toiminnan vaikutukset on arvioitava uudelleen.

Koska Yhtiön toiminta on kairausten määrän suhteen sekä suunnitellun kesäaikaisen kairauksen osalta muuttunut aikaisemmasta arvioinnista, Yhtiö on täydentänyt Lupahakemustaan päivitetyllä Natura-arvioinnilla, joka ottaa huomioon muun muassa toiminnan jatkumisen vuoden 2010 jälkeen mukanaan tuomat muutokset, Yhtiön toiminnan aiheuttamat mahdolliset yhteisvaikutukset suojeluperusteena oleville luontoarvoille sekä lisäksi muun muassa alueen hydrologiaa koskevan arvion⁸.

Päivitetyn Natura-arvioinnin mukaan Yhtiön toiminta ei merkittävästi heikennä Viiankiaavan Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja tai Natura-aluetta kokonaisuutena, mikäli vaikutuksia lieventävät toimenpiteet sekä suunnitelmiin kuuluvat toimenpiteet toteutetaan huolellisesti. Myöskään alueen olosuhteissa ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka aiheuttaisivat sen, ettei Yhtiön alueella suunniteltavia vähäisiä toimia voitaisi jatkaa.

ELY-keskus on 1.3.2013 antanut lausuntonsa (liite 3) päivitetyn Natura-arvioinnin johdosta. ELY-keskuksen lausunnon mukaan Yhtiön teettämä täydennysarviointi on tehty asianmukaisesti ja riittävällä tarkkuudella, jotta voidaan arvioida sitä, heikennetäänkö suunnitellulla malminetsinnällä merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Viiankiaavan alue on hyväksytty Natura-verkostoon. ELY-keskus päätyy lausunnossaan siihen, ettei Yhtiön suunnitelma malminetsintä aiheuta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin, mikäli malminetsintä toteutetaan siten, kuin Yhtiön lupahakemuksessa on suunniteltu ja näin ollen malminetsintälupa alueelle voitaisiin myöntää.⁹

Viiankiaavan luonnonsuojelun alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena Metsähallitus on 4.3.2013 antanut lausuntonsa aluetta koskevasta Natura-arvioinnista (liite 4). Myös Metsähallitus on päätenyt lausunnossaan siihen, ettei suunnitellulla malminetsinnällä vaaranneta uhanalaisten lajien esiintymiä. Näin ollen koska Natura-arviointi sekä luonnonsuojelulain 65 § 2 momentin mukainen lausuntomenettely osoittavat, ettei Yhtiön suunniteltava toiminta merkittävästi heikennä Viiankiaavan Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja, ei laillista estettä malminetsintäluvan myöntämiselle ole.

⁶ HE 273 /2009 vp, 169 §:ää koskevat yksityiskohtaiset perustelut.

⁷ Lapin Vesitutkimus Oy on Natura-arvioinnin suorittamishetken jälkeen muuttanut toiminimensä Ahma Ympäristö Oy:ksi.

⁸ Päivitetystä Natura-arvioinnista otetaan huomioon myös Golder Associates Oy:n tekemät hydrologiset tutkimukset.

⁹ ELY-keskuksen 1.3.2013 päivätty lausunto Yhtiön päivitetystä Natura-arvioinnista, s. 11 ja 14. Samalla tavalla kuin Natura-arvioinnissakin on jo todettu, myös ELY-keskus toteaa, että ensimmäisen tutkimuskauden jälkeen Yhtiön tulisi jälleen arvioida tutkimustoimenpiteiden vaikutuksia alueella.

Lupahakemuksessa esitetyt toimenpiteet eivät muutoin miltei osin merkittävästi eroa alueella aiemmin myönnettyjen lupien perusteella suoritetuista toimenpiteistä. Päinvastoin Yhtiön Sakatin alueella harjoittaman toiminnan aikana Yhtiön malminetsintätoiminnassa käyttämää välineistöä on kehitetty entistä luontoystävällisemmäksi ja esimerkiksi kairaustoiminnasta syntyvää soijan määrää on saatu pienennettyä siitä mitä se oli Yhtiön aloittaessa toimintansa alueella.

Yhtiö on lisäksi päivittänyt malminetsintäaluetta koskevaa tutkimussuunnitelmaansa siten, että siinä otetaan huomioon päivitetyssä Natura-arvioinnissa tehdyt havainnot. Yhtiö on lisäksi jo aikaisemmin suorittanut laajat selvitykset tutkimusalueilla esiintyvien uhanalaisten eliölajien sijaintipaikoista (perustilakartoitus). Rauhoitettujen ja uhanalaisten lajien kaikki perustilakartoituksesta ja Natura-arvioinnista ilmenevät havaintopaikat on otettu huomioon tutkimussuunnitelmassa, ja näin Yhtiö pyrkii kaikin keinoin estämään sen, ettei kairauksia tai muita toimenpiteitä suoriteta rauhoitettujen tai uhanalaisten eliölajien elinympäristöä tai elinoloja vaarantaen.

Näin Yhtiö on entistä paremmin voinut varmistua siitä, ettei Yhtiön toiminta aiheuta vahinkoa alueen luontoarvoille (kuten on ollut tilanne tähänkin asti), eikä mahdollisten muutoksenhakijoiden oikeusturva vaarannu, vaikka toiminta sallittaisiinkin ennen mahdollisen lupapäätöksen lainvoimaisuutta.

Edellä todetuilla perusteilla Yhtiö katsoo, että Tukes voi antaa mahdollista malminetsintälupaa koskevassa päätöksessään vähintäänkin määräyksen, jonka mukaan Yhtiö voi ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka vastaavat laajuudeltaan ja laadultaan aikaisemman luvan ehtoja sellaisena kuin ne olivat luvan päättyessä 17.8.2012.

3. TOIMENPITEIDEN TARPEELLISUUS

Kaivoslain 169 §:ään liittyvän hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan perusteltuna syynä täytäntöönpanoluvan antamiselle voidaan pitää ainakin toimenpiteisiin ryhtymisen tarpeellisuutta sekä viivytyksestä aiheutuvia haittoja.

Yhtiön aikaisempi valtausoikeus on päätynyt 17.8.2012. Tukes on 24.8.2012 antamallaan Päätöksellä jatkanut Yhtiön valtausoikeutta malminetsintälupana kolmella vuodella siitä, kun Päätös on saanut lainvoiman. Päätöksessä olleiden menettelyvirheiden vuoksi se on palautettu Tukesin käsittelyyn, eikä Yhtiöllä ole voimassa olevaa malminetsintälupaa. Näin ollen Yhtiö on joutunut keskeyttämään lupaa edellyttävät malminetsintätoimet aikaisemman luvan päättyessä 17.8.2012 ja keskeytys jatkuu yhä.

On erittäin todennäköistä, edellyttäen että Yhtiölle myönnetään malminetsintälupa, että lupapäätöksestä tullaan jälleen valittamaan, vaikka mitään asiallisia perusteita valitukselle ei olisikaan.

Tällainen muutoksenhaku aiheuttaisi kuitenkin sen, ettei Yhtiö voisi ryhtyä lupapäätöksen mukaisiin toimiin ennen kuin lupapäätös on saa-

nut lainvoiman. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös pelkästään haitantekotarkoituksessa tehdyllä valituksella voitaisiin estää Yhtiön malminetsintälupaa edellyttävä toiminta käytännössä vuoteen 2014 saakka ja tehdä tosiasiallisesti tyhjäksi ne aikaisemmat tutkimustoimet, joita Yhtiö on suorittanut aikaisempien lupien mukaisesti¹⁰.

Mikäli täytäntöönpanomääräystä ei tämän hakemuksen mukaisesti myönnetä, Yhtiön lupaa edellyttävä malminetsintätoiminta olisi siten keskeytettynä edellä todetun kaltaisen valituksen johdosta erittäin pitkän aikaa; todennäköisesti lähes puolitoista vuotta, pahimmassa tapauksessa vielä tätäkin pidempään. Tällainen viivästys on kohtuuton ja epäoikeudenmukainen ja vastoin kaivoslaissa esiin tuotuja malminetsintätoiminnalle asetettuja tavoitteita.

Ympäristöministeriö on 15.6.2012 antamassaan lupapäätöksessä todennut Sakatin malmiesiintymän olevan erittäin merkittävä. Edelleen ympäristöministeriö on todennut, että malmipotentialin selvittäminen vaatii syväkairausten suorittamista ympärivuotisesti tietyillä alueilla.

Kaivoslaki ja ympäristöministeriö edellyttävät, että tällä kansallisestikin tärkeällä malminetsintäalueella malmipotentiali selvitetään joutuisasti ja perinpohjaisesti. Toiminnan keskeytys valitusprosessin ajaksi vaarantaa merkittäväällä tavalla tutkimusalueen malmipotentialin joutuisan ja huolellisen selvittämisen, ja Yhtiön näkemyksen mukaan yksin tämä seikka on riittävä täyttämään kaivoslakiin liittyvässä hallituksen esityksessä mainitut edellytykset toimenpiteiden tarpeellisuudesta.

Yhtiö on lisäksi jo aikaisemman valitusprosessin vuoksi joutunut päivittämään tutkimussuunnitelmansa ja menoarvionsa, sillä aikaisempi tutkimussuunnitelma ja menoarvio eivät enää olleet ajantasaisia aiheutuneiden viivästysten johdosta. Mikäli Yhtiö joutuu yhä vain pidättäytymään aloittamasta malminetsintätoimia malminetsintäalueella ilman perusteltua syytä mahdollisen uuden lupapäätöksen valitusprosessin aikana, Yhtiön tutkimussuunnitelma viivästyy ja sitä varten tehty työ menetetään ja Yhtiölle aiheutuu lisävahinkoja ja -työtä tutkimussuunnitelman ja menoarvion päivittämisestä.

4. YHTIÖLLE JA MUILLE TOIMIJOILLE AIHEUTUVAT VAHINGOT

Yhtiö on saanut paljon positiivista julkisuutta ilmoitettuaan vuoden 2011 lopulla tehneensä Suomen historian kenties merkittävimmän mineraalilöydöksen kyseisellä Sakatin alueella (nikkeliä, kuparia, platinaa, palladiumia, kultaa ja kobolttia).¹¹

Hankkeella on ollut huomattava työllistävä sekä elävöittävä vaikutus koko seudun kannalta¹². Yhtiön harjoittaman toiminnan positiivisia vaikutuksia koko Sodankylän alueen näkökulmasta on käsitelty Outotec Oyj:n laatimassa tukijakirjeessä, joka on tämän täytäntöönpanohake-

¹⁰ On epätodennäköistä, että malminetsintäalueella sallittaisiin malminetsintätoimintaa kesällä muutoin kuin alueilla, joilla ei sijaitse mitään suojeltuja luontotyyppiejä.

¹¹ Sakatin esiintymä on muun muassa merkitty myös Suomen Geologian Tutkimuskeskuksen laatimana esiintymäkarttaan potentiaalisiksi, suureksi esiintymäksi.

¹² Suorien työllistymisvaikutusten lisäksi mineraalistrategiassa on arvioitu, että yhtä syntyvää kaivosalan työpaikkaa kohden muodostuu 3–4 lisätyöpaikkaa. Suomen mineraalistrategia, 7.10.2010, s.13.

muksen liitteenä 5. On selvää, että yhä jatkuvat viivästyksset Yhtiön toiminnassa vaikuttavat negatiivisesti myös Yhtiön intressitahoihin, joiden tulee varautua nykyisten ja tulevien viivästysten aiheuttamiin vahinkoihin, ja niiden aiheuttamiin muutoksiin niiden omissa liikevaihtoissa.

Kaivoslain 169 §:ään liittyvän hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan lupapäätöstä koskevat valitukset saattaisivat tarpeettomasti viivästyttää malminetsinnän tai kaivoshankkeen valmistelutoimenpiteiden aloittamista, jolloin täytäntöönpanoluvan antaminen voisi olla perusteltua. Yhtiön näkemyksen mukaan sen suorittamat malminetsintätoimenpiteet ovat jo viivästyneet niin kohtuuttomasti ensimmäisen valituskierroksen johdosta (etenkin ottaen huomioon Yhtiön aikaisempi luvanmukainen toiminta), että olisi täysin kohtuutonta, jos se joutuisi pidättäytymään malminetsintätoimista vielä mahdollisen uuden valituskierroksen ajan.

Yhtiö on sijoittanut malminetsintään ja siihen liittyviin toimenpiteisiin alueella jo erittäin huomattavia pääomia, minkä johdosta hanke edistyykin rivakasti ennen Päätöksestä tehtyjen valitusten aiheuttamaa luvanmukaisen toiminnan keskeytystä.

Mikäli Yhtiö ei voi saattaa mahdollista uutta lupapäätöstä täytäntöön ennen sen saamaa lainvoimaa, viivästyminen aiheuttaisi todennäköisesti erittäin merkittäviä lisävahinkoja sekä Yhtiölle että alueen muille toimijoille ja intressitahoille. Yhtiö huomauttaa, että se ei ole voinut ryhtyä malminetsintälupaa edellyttäviin toimiin viimeisen puolen vuoden aikana ja yksin tämä keskeytys on jo aiheuttanut Yhtiölle erittäin huomattavia vahinkoja.

Jos täytäntöönpanomääräystä ei anneta lupapäätöksen yhteydessä ja lupapäätöksestä jälleen valitetaan, Yhtiön toiminta voi viivästyä vuoteen 2014 saakka tai pidemmällekin. Malminetsintätoimien viivästyminen vuoteen 2014 saakka tarkoittaisi muun muassa sitä, että Yhtiön alueella toimivaan henkilöstöön saatetaan joutua kohdistamaan lomauttamis-, irtisanomis- ja muita uudelleenjärjestelytoimenpiteitä, mikäli töitä ei voida aloittaa.

Pidempiäikeinen viivästys saattaisi lopulta tarkoittaa myös sitä, että koko projektin toteuttamista joudutaan lykkäämään tai sen toteuttamiskelpoisuutta joudutaan arvioimaan uudelleen, mikäli malminetsintätoimintaan liittyviä riskejä ei pystytä määrittelemään taikka mikäli projektin jatkaminen ei ole oikeudellisesti arvioiden vakaalla pohjalla.

Malminetsintätoiminta on erittäin merkittäviä pääomapanostuksia vaativaa toimintaa, jolta edellytetään suunnitelmallisuutta ja jatkuvuutta. Mikäli mahdollisen lupapäätöksen täytäntöönpano viivästyy, aiheuttaa viivästyminen tarpeettoman epävarmuustilan ja vahinkoa myös alueen muille toimijoille ja intressitahoille. Tämä koskee muun muassa alueen yksityisiä kiinteistönomistajia, Sodankylän kuntaa sekä Yhtiön alueella ylläpitämään projektiin liittyviä muita tahoja kuten Yhtiölle erilaisia tuotteita ja palveluita toimittavia yrityksiä. Yhtiön toimesta aloitettuja infrastruktuuri- ja muita investointeja joudutaan lisäksi arvioimaan uudelleen, eikä uusia merkittäviä investointihankkeita voida tällaisissa olosuhteissa käynnistää.

Yhtiö on aina toiminut aikaisempien lupien ehtojen mukaisesti ja investoinut malminetsintäprojektiin perustelluin oletuksin siitä, että se voi jatkaa toimintaansa alueella edellyttäen, että se noudattaa annettuja lupaehtoja ja että se asianmukaisesti hakee jatkoluvat toiminnalleen kulloinkin voimassa olevien vaatimusten mukaisesti. On kohtuutonta, mikäli Yhtiö joutuisi yhä pidättäytymään luvanmukaisen toiminnan aloittamisesta, vaikka se on aina noudattanut tarkasti annettuja lupamääräyksiä.¹³

Yhtiön näkemyksen mukaan kaivoslakiin liittyvän hallituksen esityksen mukaiset perusteet täytöntöönpanoluvan antamiselle ovat olemassa. Hallituksen esityksessä kuvatulla tavoin viivästyksistä aiheutuvat haitat ovat niin huomattavat, että täytöntöönpanolupa tulisi Yhtiön näkemyksen mukaan myöntää. Yhtiölle sekä alueen muille toimijoille ja intressitahoille aiheutuvia vahinkoja on kuvattu liitteessä 6.

5. MUUT HANKKEELLE AIHEUTUVAT HAITTAVAIKUTUKSET

Malminetsintätoimien keskeytymisen jatkuminen aiheuttaisi haittavaikutuksia muillekin kuin vain Yhtiölle ja alueen muille toimijoille ja intressitahoille.

Suomessa toimii lukuisia ulkomaalaisia kaivostoimijoita. Nämä toimijat ovat pitäneet Suomea oikeuden- ja kohtuunmukaisena toimintaympäristönä, jossa toimintaa on mahdollista harjoittaa taloudellisesti järkevällä ja kaikkien osapuolien (myös toiminnanharjoittajan) oikeusturvan ja intressit huomioon ottavalla tavalla ja jossa yhteistyö viranomaisten kanssa on totutusti tukenut näitä tavoitteita. Tämä käsitys on nyt vaarantumassa, sillä rutiininomaisen lupaprosessin käsittely on jo perusteetta viivästynyt ja vienyt useita kuukausia. Prosessin viivästymisestä aiheutuvat tappiot ovat nousseet ja nousevat edelleen erittäin huomattaviksi.

Haittavaikutukset kohdistuvat myös Suomen rajojen ulkopuolelle. EU on täysin riippuvainen monien EU:n teollisuuden kannalta kriittisten metallien ja mineraalien tuonnista. Tuontiin liittyvien epävarmuustekijöiden ratkaisemiseksi EU on laatinut toimenpideohjelman metallien ja mineraalien saatavuuden turvaamiseksi. EU on listannut sen kannalta kriittiset raaka-aineet vuonna 2010 ("Critical Raw Materials for The EU"), jonka mukaan koboltti, palladium ja platina ovat erittäin kriittisiä, nikkeli taloudellisesti erittäin merkittävä ja kupari merkittävä metalli EU:n teollisuuden kannalta¹⁴.

Samassa hengessä laaditun Suomen mineraalistrategian tavoitteena on, että Suomesta tulee luontoarvot huomioonottavan mineraalien hyödyntämisen edelläkävijä ja mineraalialasta muodostuu yksi Suomen kansantalouden tukipilareista. Mineraalistrategian mukaan Suomen mineraalivarantojen suunnitelmallinen ja kestävä hyödyntäminen turvaa

¹³ Kuten edellä jo on todettu, viimeisimmät Tukesin suorittamat tarkastukset malminetsintäalueella tapahtuivat heinäkuussa ja elokuussa 2012 ja muiden viranomaisten toimesta lokakuussa 2012. Tukes laati suorittamastaan tarkastuksesta erillisen tarkastusraportin, ja siinä päädyttiin siihen, ettei Yhtiön toiminnalla ole ollut vaikutuksia alueen yleiseen luonteeseen, eikä Yhtiön toiminnassa malminetsintäalueella havaittu huomautettavaa.

¹⁴ The raw materials initiative – meeting our critical needs for growth and jobs in Europe, 4.11.2008, COM(2006) 699, s. 3 ja Critical raw materials for the EU, s. 36.

raaka-ainehuoltoa ja luo edellytyksiä tasapainoiselle alueelliselle kehitykselle pitkälle tulevaisuuteen¹⁵.

Yhtiön Suomessa harjoittama, pitkäjänteinen ja vastuullinen toiminta pyrkii edistämään näitä pidempiaikaisia ja laajakantoisempia tavoitteita. Sakatin esiintymästä löytyvät koboltti, palladium ja platina on luokiteltu erittäin tärkeiksi metalleiksi EU:n raaka-ainestrategiassa.

Toimintaa harjoitetaan vastuullisesti ja noudattaen koko Anglo American-konsernin hyväksymiä yhteisövastuuta korostavia periaatteita suomalaisen tytäryhtiön kautta, joka noudattaa Suomen lakeja ja on toiminnastaan verovelvollinen Suomeen. Nämä seikat korostavat Yhtiön ja koko Anglo American-konsernin pitkäaikaista sitoutumista ja vastuullista asennetta alueen kestäväan kehittämiseen, joka edistää kaikkien intressitahojen etuja alueella.

Painava yleinen etu on vahvasti täytäntöönpanon sallimisen puolella ja lain asettamat edellytykset täytäntöönpanomääräyksen antamiselle ovat olemassa. Lupapäätöksen täytäntöönpano-oikeuden epääminen olisi erittäin suuressa ristiriidassa kansallisten ja EU-laajuisten tavoitteiden kanssa ja epäämispäätöksellä olisi epäilemättä myös erittäin negatiivinen vaikutus ulkomaalaisten yhtiöiden käsitykseen Suomesta investoinneille suotuisana maana.

6. TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYS EI TEE MAHDOLLISTA MUUTOKSENHAKUA HYÖDYTTÖMÄKSI

Kaivoslain 169 §:n mukaisen täytäntöönpanomääräyksen antamisen edellytyksenä on se, että lupapäätöksen täytäntöönpano *ei tee mahdollista muutoksenhakua hyödyttömäksi*.

Kaivoslakia koskevan hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan kaivosviranomaisen ei voi antaa sellaista määräystä toimenpiteistä, joka merkitsisi muutoksenhakuoikeuden tosiasiallista kaventumista, ja vain sellaiset toimenpiteet voisivat olla mahdollisia, joiden suorittamisen jälkeen olot on mahdollista palauttaa aiempaa vastaaviksi.

Kuten edellä on todettu, Yhtiön Tukesille toimittaman päivitetyn Natura-arvioinnin mukaan Yhtiön toiminnasta ei ole aiheutunut eikä aiheudu sellaista haittaa alueen suojeluperusteena oleville luontoarvoille, minkä vuoksi toimintaa ei voitaisi alueella jatkaa. Tämä seikka on vahvistettu myös luonnonsuojelulain mukaisessa lausunnotmenettelyssä.

Yhtiö on päivittänyt tutkimussuunnitelmaansa siten, että siinä otetaan huomioon Yhtiön suorittaman perustilakartoituksen ja Natura-arvioinnin havainnot, eikä kairauksia tai muita toimenpiteitä suoriteta rauhoitettujen tai uhanalaisten eliölajien elinympäristöä tai elinoloja vaarantaen. Lisäksi Yhtiö pyrkii käyttämään toiminnassaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa, jotta alueen luontoarvot saadaan entistä paremmin turvattua. Näillä toimilla varmistetaan se, ettei Yhtiön toiminta

¹⁵ Suomen mineraalistrategia, 7.10.2010, s. 1–2.

aiheuta olennaista tai pitkäkestoista vahinkoa alueen luontoarvoille, eikä mahdollisten muutoksenhakijoiden oikeusturva vaarannu, vaikka lupapäätöksen täytäntöönpano sallittaisiinkin ennen sen lainvoimaisuutta.

Kuten todettua sekä Metsähallitus, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus että Lapin luonnonsuojelupiiri ry valittivat Päätöksestä ja Päätös palautettiin Tukesin uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksen uudelleenkäsitely mahdollistaa sen, että Tukes voi entistä paremmin huomioida kaikkien osapuolten intressit uudessa lupapäätöksessään ja pyrkiä varmistamaan vähintäänkin sen, että lupapäätös voidaan panna täytäntöön välittömästi mahdollisten muutoksenhakijoiden oikeusturvaa vaarantamatta.

Lisäksi, mikäli Tukes katsoo sen tarpeelliseksi, Yhtiö on valmis asettamaan kaivoslaissa edellytetyn vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka mahdollinen lupapäätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa.

Koska Yhtiön toiminta ennen mahdollisen lupapäätöksen lainvoimaisuutta ei aiheuttaisi mitään haittaa alueen luontoarvoille, eikä varsinkaan siten, etteikö olosuhteita saataisi palautettua aikaisemman luvan päättymisen hetkellä vallinneita olosuhteita vastaavaksi, täytäntöönpanomääräyksen antaminen ei vaaranna mahdollisten muutoksenhakijoiden oikeusturvaa, eikä tee mahdollista muutoksenhakua hyödyttömäksi¹⁶.

Edellä esitetyn mukaisesti Tukes voi malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevassa päätöksessään sallia päätöksen välittömän täytäntöönpanon.

LOPUKSI

Yhtiöllä on kaivoslaissa tarkoitettu perusteltu syy saada lupapäätös täytäntöön ennen sen lainvoimaa. Täytäntöönpanomääräys ei tee mahdollista muutoksenhakua hyödyttömäksi. Myös ELY-keskus sekä Metsähallitus ovat Natura-arviointia koskevissa lausunnoissaan todenneet, ettei Yhtiön suunnitelma malminetsintä aiheuta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin, mikäli malminetsintä toteutetaan siten, kuin Yhtiön lupahakemuksessa on suunniteltu.

On kohtuutonta, jos Yhtiö joutuu kantamaan mittavat lisävahingot ja tappiot siitä, että rutiiniluonteisessa lupa-asiassa tapahtuneiden menettelyvirheiden johdosta Yhtiö ei voi ryhtyä tarpeellisiin toimiin alueen malmipotentialin selvittämiseksi.

Täytäntöönpanon salliminen merkitsee käytännössä ainoastaan sitä, että alueella jo lähes yhdeksän vuoden ajan kairaamalla suoritettujen malminetsintätoimenpiteiden sallitaan jatkua, ottaen huomioon, että kyse on alueen luonnon kannalta vähäisistä toimenpiteistä, joista ei ole

¹⁶ Yhtiö on jo aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut sitoutumisensa luontoarvojen kunnioittamiseen ja Yhtiö tulee kunnioittamaan lupaehtoja myös jatkossa. Yhtiö on aina palauttanut alueen olosuhteet kairauskauden jälkeen siihen tilaan, jossa ne ovat olleet ennen kairauskauden aloittamista ja Yhtiö on sitoutunut tekemään niin myös jatkossa.

aiheutunut eikä aiheudu alueen luontoarvoille tai muutoinkaan mitään vahinkoa tai haittaa. Näiden toimenpiteiden salliminen ei myöskään tosiasiasa loukkaa kenenkään ulkopuolisen etua tai oikeutta. Päinvastoin täytäntöönpano-oikeuden epääminen aiheuttaisi sekä Yhtiölle että kolmansille osapuolille erittäin suurta vahinkoa.

Edellä todetuilla perusteilla Yhtiö pyytää, että Tukes antaa yhdessä lupapäätöksen kanssa kaivoslain 169 §:n nojalla määräyksen siitä, että Yhtiöllä on oikeus ryhtyä lupapäätöksen mukaisiin toimenpiteisiin alueella muutoksenhaun sitä estämättä.

PÄIVÄYS

Helsingissä 27. päivänä maaliskuuta 2013

LAATI

Jaakko Hietala
asianajaja, Helsinki
AA Sakatti Mining Oy:n asiamiehenä

LIITTEET

- 1 Ympäristöministeriön 15.6.2012 antama lupapäätös YM4/5721/2012
- 2 Yksityiskohtainen selvitys Yhtiön alueella harjoittamasta toiminnasta
- 3 ELY-keskuksen luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Viiankiaavan Natura-arvioinnin täydennyksestä
- 4 Metsähallituksen lausunto Viiakiaavan kaivoslain mukaisten malminetsintälupien Natura-arvioinnista
- 5 Tukijakirje
- 6 Selvitys malminetsintähankkeen vaikutuksista
- 7 Avoin asianajovaltakirja

Liite 1

15.06.2012

YM4/5721/2012

AA Sakatti Mining Oy
Sodankylä Office
Jäämerentie 4 (PL 38)
99601 Sodankylä

Viite
Hänvisning Lupahakemuksenne 19.03. 2012

Asia
Ärende Lupa geologiseen tutkimukseen ja malminetsintään Viiankiaavan soidensuojelualueen valtausalueilla Sakatti 7812/1-5 Sodankylän kunnassa

AA Sakatti Mining Oy on viitekohdassa mainitulla kirjeellään hakenut eräistä valtion omistamille alueille perustetuista soidensuojelualueista annetun asetuksen (852/1988) mukaista 3 vuoden jatkotutkimuslupaa geologiseen tutkimukseen ja malminetsintään yhtiön valtausalueilla Sakatti 1-5, Petaja 1 sekä valtaushakemusalueilla Viianki 20, 24, 2728, 46, 48, 51, 53-55 hakijan lähettämän liitekartan mukaisesti.

Alueet sijaitsevat pääosin Viiankiaavan soidensuojelualueella Sodankylän kunnassa. Valtaukset on myönnetty 2004 ja jatkoaika on myönnetty 22.9.2010. TUKES valmistelee ilmoituksensa mukaisesti uuden 3 vuoden jatkoajan antamista syksyllä 2012. Sakatti Mining Oy:n toiminnan tavoitteena on selvittää paikallistetun Ni-Cu-Pt-Pd-Au esiintymän laatu ja koko. Ympäristöministeriö on myöntänyt malminetsintäluvan alueelle 7.12. 2004 (YM4/5721/2004) sekä jatkotutkimusluvut 30.11.2009 (YM5/5721/2009) sekä 1.12. 2010 (YM2/5721/2010). Ympäristöministeriö on päätöksellään mahdollistanut malminetsinnän valtausalueella Sakatti 1-5 valtauksen voimassaoloajan loppuun saakka.

Kairakaudesta 2009/2010 lähtien syväkairaukset Viiankiaavan suojelualueella on tehty käyttäen kairaussoijan talteenottoalitteistoa. Kalusto toimii hyvin ja sitä kehitetään ja käytetään suojelualueella jatkossakin. Aiemmin syväkairauksia on tehty valtauskirjan ehtojen mukaisesti ainoastaan lumipeitteisen maan aikana. Sakatin malmiesiintymä on kuitenkin niin suuri, että malminvarannon selvittäminen kohtuullisessa ajassa edellyttää huomattavaa lisäkairautta, joka tehtäisiin syväkairauksena ympärivuotisesti alueen kivennäismaasaarekkeilla Sakatti- ja Kärvälampien välisellä alueella. Nämä kivennäismaa-alueet ovat Metsähallituksen luontopalvelujen inventoinnin perusteella vanhaa, harvennushakattua talousmetsää, mikä ei täytä luontodirektiivin luontotyyppien kriteerejä.

Tutkimus on tarkoitettu toteuttaa siten, että talvikauden jälkeen kairauskalusto jätetään kuivan maan saarekkeelle, missä toimintaa jatketaan seuraavaan talveen asti. Huoltoyhteyden aikaansaamiseksi tuodaan kivennäismaasaarekkeille johtavia suonylityksiä varten 20-50 metrin pituiset puurakenteiset pitkospuut, jotka on mitoitettu kantamaan mönkijä-peräkärry-yhdistelmää. Siten vältettäisiin maaperän ja kasvillisuuden vaurioituminen turvemaiden ja kosteissa ylityspaikoissa.

Viiankiaapa (FI1301706) on hyväksytty Natura 2000 –verkostoon luontodirektiivin mukaisena yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI –alue), josta aiheutuu luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaiset Natura-alueiden luonnonarvojen turvaamisvelvoitteet. Alue on myös ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA –alue). Natura -alueen suojeluperusteena ovat yhteensä 11 luontodirektiivin liitteen I mukaista luontotyyppiä ja kolme liitteen II lajia (saukko, lettorikko, kiiltosirppisammal) sekä yhteensä 12 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia. Anglo American Exploration on teettänyt Viiankiaavan länsiosan perustilanselvitykset ja Natura –selvityksen, kartoittanut uhanalaisten lajien esiintymiä 2009 ja 2010 sekä koornut muut uhanalaisten lajien ja luontotyyppien sijaintitiedot esiintymien välttämiseksi kairanreikien sijoittelussa.

Tutkimusalueilla esiintyviin luontotyyppihin malminetsinnällä ei ole merkittäviä vaikutuksia, sillä luontodirektiivin luontotyyppihin kohdistuvat toimenpiteet toteutetaan lumipeitteen aikana, maan ollessa jäätyneenä. Kesäaikaiset toimenpiteet toteutetaan vain alueilla, joilla luontodirektiivin luontotyyppiä ei esiinny. Linnustolle aiheutuvat vaikutukset minimoidaan ajoittamalla soiden malminetsintätyöt talveen ja asettamalla liikkumisrajoitukset suurten petolintujen pesimäreviireille. Alkukesästä varmistetaan, ettei kairauskoneiden melu häiritse lintujen pesintää. Lisäksi syväkairausta ja pohjamoreeninäytteenottoa ei tule suorittaa uhanalaisten eliölajien esiintymäpaikkojen välittömässä läheisyydessä. Timanttikairauksessa tulee jatkossakin käyttää menetelmää, jossa huuhteluveden mukana kulkeutuva kairaussoija otetaan talteen ja viedään pois suojelualueelta.

Hakemukseen liittyvässä lausunnossaan Metsähallituksen Lapin luontopalvelut pitää mahdollisena, alueen luontoarvoja vaarantamatta, luvan jatkamista ja laajentamista kesäaikaiseksi suunnitelluilla kivennäismaasaarekkeilla tietyin ehdoin. Metsähallitus edellyttää, että asiantuntija varmistaa kunkin pitkospuiden asentamispaikan osalta, että ne suojaavat riittävästi kosteimmat kohdat ja että niiden alle ei jää uhanalaisia tai muuten suojeltavia kasvilajeja. Toiminnassa tulee hyödyntää entisiä ajouria ja harvennettuja puustokuvioita, jolloin puustoa ei tarvitse kaataa. Kivennäismaalle ei saa aiheuttaa merkittäviä maastovaurioita. Pitkospuut ja muut rakenteet poistetaan niiden käytön loppua tai viimeistään valtausluvan päättyessä. Yhtiön suunnitelman ja Metsähallituksen asettamien lisäehtojen mukaisesti toteutettuna suunnitelluilla geologisilla tutkimuksilla ei merkittävästi heikennetä Viiankiaavan Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Soidensuojelualueista annetun asetuksen (852/1988) 3 §:n 1 momentin 11 kohdan nojalla ympäristöministeriö antaa luvan jatkaa viitekirjeessä ja sen liitteissä selostettua geologista tutkimusta ja malminetsintää Viiankiaavan soidensuojelualueella. Tutkimuslupa on voimassa 17.8.2015 asti. Tutkimustoiminnassa tulee noudattaa Metsähallituksen asettamia toiminnan ehtoja ja toimia muutoinkin kiinteässä yhteistyössä Metsähallituksen kanssa tutkimuksia suunniteltaessa ja toteutettaessa. Tarvittaessa käytännön tutkimustyötä tulee muuttaa siten, kuin Metsähallitus luonnonsuojelualueesta vastaavana viranomaisena edellyttää. Lupaan liitetyistä töistä tulee raportoida Metsähallituksen Lapin luontopalveluille ja Lapin ELY –keskukselle. Samalla on ilmoitettava tutkimuksen mahdollisesti aiheuttamista maastovaurioista sekä vastattava muusta tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvasta vahingosta Metsähallitukselle.

Ympäristöministeriö edellyttää, että toiminnanharjoittaja seuraa uudistetun syväkairaustekniikan sekä uuden, sulan maan ajalle kehitetyn kairaustoiminnan vaikutuksia ja ilmoittaa havainnoista kunkin maastokauden lopulla Metsähallitukselle ja tarvittaessa korjaa mahdollisia haittoja Metsähallituksen hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Tämän lisäksi toiminnanharjoittajan tulee kuvata kaikki kairausreiät ja toimittaa kuvat sijaintitietoineen Lapin ELY- keskukselle ja Metsähallituksen Lapin luontopalveluille. Edellä sanotun perusteella ympäristöministeriö katsoo, että suunniteltu geologinen tutkimus ja malminetsintä eivät todennäköisesti merkittävästi heikennä niitä luon-

nonarvoja, joiden suojelemiseksi Viiankiaavan soidensuojelualue on sisällytetty Natura 2000 – verkostoon. Tämän vuoksi luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely ei ole ollut tarpeen eikä luonnonsuojelulain 66 § tule sovellettavaksi tässä asiassa.

Luonnonsuojelujohtaja

Ilkka Heikkinen

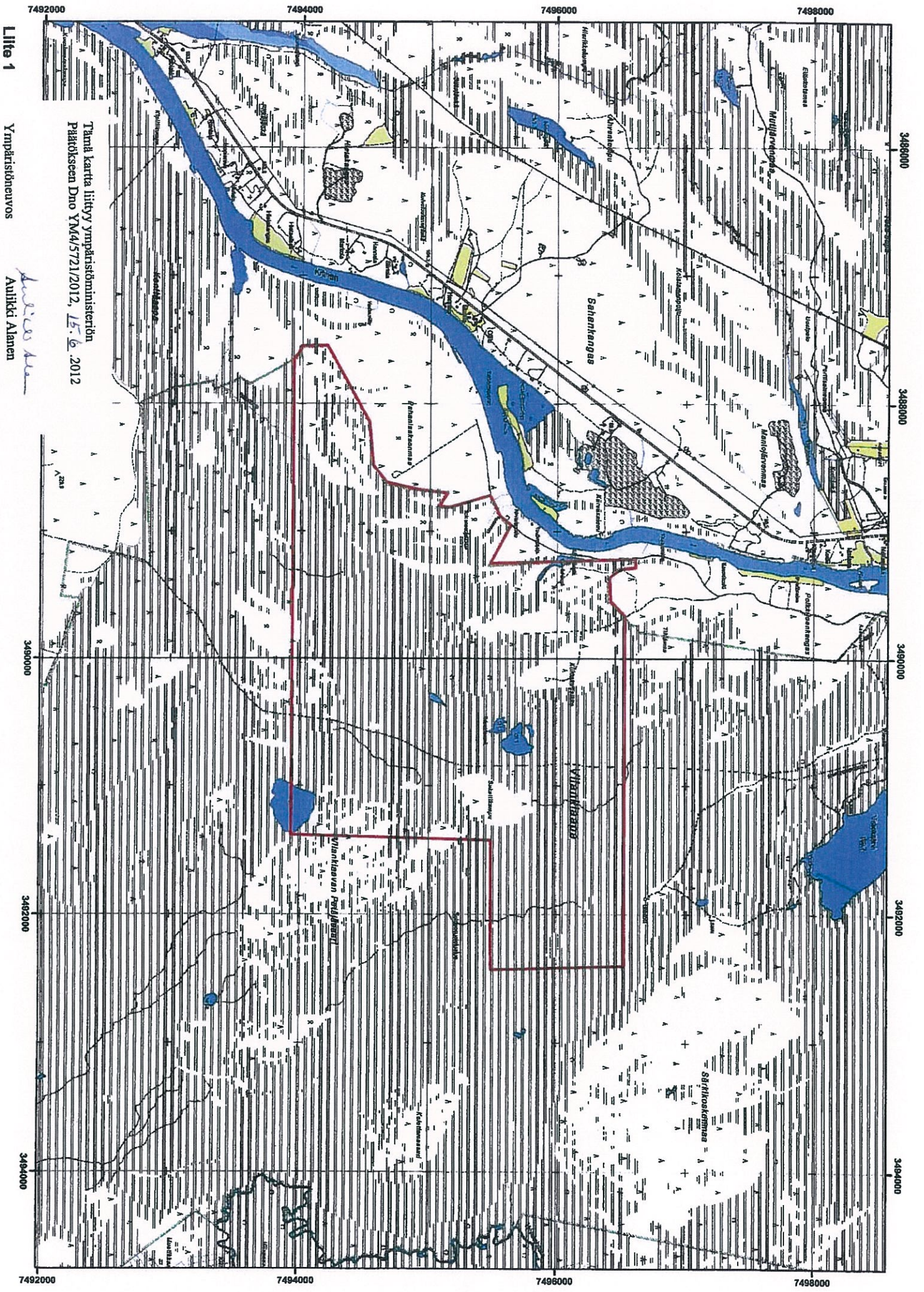
Ympäristöneuvos

Aulikki Alanen

MAKSU: MAKSU: 220 euroa (ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista, 1142/2009), maksu veloitetaan erikseen

TIEDOKSI: YM / Taloushallinto
Lapin ELY -keskus
Metsähallitus
Sodankylän kunta
Lapin luonnonsuojelupiiri

LIITTEENÄ: Kartat tutkimusalueista (Liitteet 1 ja 2)
Valitusosoitus (Liite 3)

Tämä kartta liittyy ympäristöministeriön
 Päätöksen Dno YM/4/5721/2012, 15.6.2012

Liite 1

Ympäristöneuvos

Aulis Alanen
 Aulikki Alanen

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaanti-päivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Päätös katsotaan saadun tiedoksi seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos on käytetty tiedoksianto- tai saantitodistusta, tiedoksisaanti-päivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjaan on liitettävä

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja
- muut asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä taikka sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 - 16.15.

Valittajalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 226 euroa (1213/2010). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden
postiosoite PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite Fabianinkatu 15, Helsinki
puhelinvaihe 029 56 40200
telekopio 029 56 40382
sähköpostiosoite korkein.hallinto-oikeus(a)oikeus.fi

Liite 2

Projekti kuvaus

Sakatin projekti sijoittuu noin 25 km Sodankylän taajaman pohjoispuolelle, pääosin Viiankiaavan soidensuojelu ja Natura 2000-alueelle. Kysymyksessä on malminetsintäprojekti jossa Anglo American Exploration B.V. Suomen sivuliike yhtiö on vuonna 2009 paikallistanut kupari-nikkeli-platina-kulta esiintymän. Esiintymän oikeudet on alkuvuodesta 2012 siirretty AA Sakatti Mining Oy:lle. AA Sakatti Mining Oy on 100-prosenttisesti Anglo American:n omistuksessa oleva Suomalainen Yhtiö, jonka kotipaikka on Sodankylä.

Esiintymää on tähän mennessä tutkittu suorittamalla lentogeofysikaalisia mittauksia, pohjamooreeninäytteenottoa, maastogeofysiikkaa sekä syväkairausta. Malminetsintäprojekti vaatii vielä huomattavan määrän malminetsintätoimia, lähinnä syväkairausta, jotta esiintymän koko sekä metallipitoisuudet (malmivaranto) saadaan riittävällä tarkkuudella määritettyä. Jäljellä olevien tarvittavien tutkimusten arvioitu määrä kattaa seuraavat 3-4 vuotta. Esiintymää on tähän mennessä tutkittu kairaamalla syväkairausreikiä 100m:n välein. Jotta malmivaranto on mahdollista laskea kansainvälisten standardien vaatimalla tarkkuudella, kairaustiheyttä on pakko tiivistää. Myös esiintymän laajuuden selvittäminen edellyttää lisäkairauksia. Osa tarvittavista kairauksista on tarkoitus tehdä ns. kiilaamalla, jolloin olemassa olevasta reiästä pystytään kairaamaan tytäreikiä.

Syväkairaukset suoritetaan urakoitsijan toimesta (Oy Kati Ab) jolla on 30 vuoden kokemus toiminnasta. Kaikki kalusto on asennettu pienen pintapaineen omaavilla kumiteloilta. Oy Kati Ab:lla on ISO 14001 ympäristösertifiointi vuodesta 2004.

Talvikairakaudesta 2009/2010 lähtien syväkairaukset Viiankiaavan suojelualueella on tehty käyttäen kairaussoijan talteenottolaitteistoa. Kairaussoija kerätään talteen ja poistetaan suojelualueelta. Kairaussoija syntyy kairasydämen ympärille kairausterän jauhaessa kalliota jolloin soija nousee pintaan huuhteluveden mukana. Tämä laitteisto edustaa parasta mahdollista tekniikkaa ja mahdollistaa sen, että syväkairauskohteen valmistuttua jäljelle jää ainoastaan ns. suojaputki töröttämään maasta noin 30cm verran (katso kuvat).

Viiankiaavan suojelualueella kaikki syväkairaukset on tähän mennessä suoritettu talvisaikaan paitsi 3 kairareikää, jotka syksyllä 2011 kairattiin lähellä suojelualueen rajaa ns. mineraalimaalla, alueella joka on Metsähallituksen toimesta kartoitettu kuuluvaksi "ei-natura tyyppiä".

Anglo American Exploration on teettänyt tutkimusalueelle Viiankiaavan länsiosan perustilakartoituksen, jonka on suorittanut Lapin Vesitutkimus Oy. Tämän materiaalin ansiosta AA Sakatti Mining Oy on tietoinen uhanalaisten lajien sijaintikohteista ja pystymme täten välttämään näitä. Lapin Vesitutkimus on myös tehnyt Natura-arvioinnin malminetsintätoiminnalle.

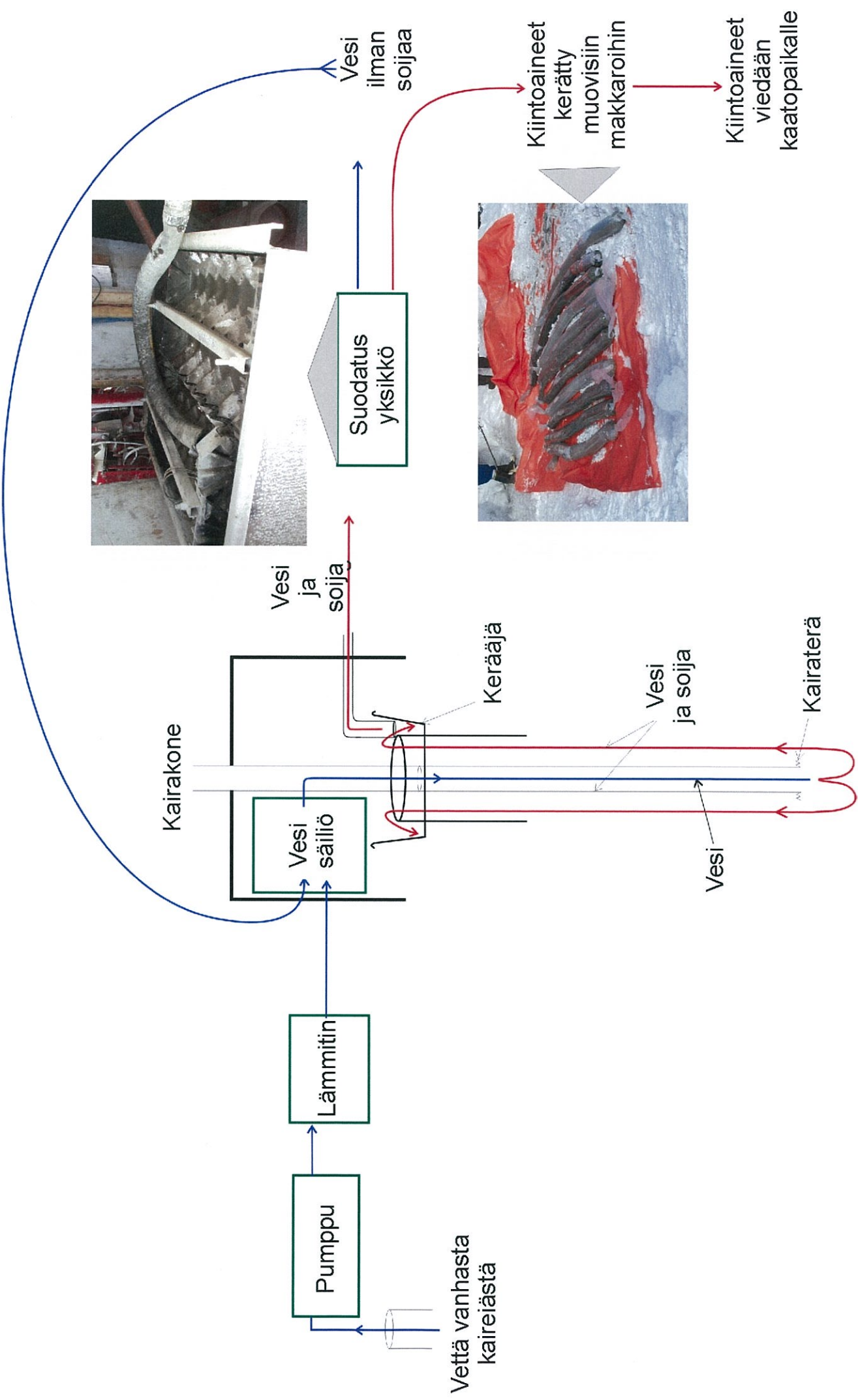
Golder Associates Oy on suorittanut alueelle hydrologisen ja hydrogeologisen tutkimuksen kattaen Viiankiaavan länsiosat. Tämän tutkimuksen mukaisesti AA Sakatti Mining Oy on tietoinen pinta-, pohja- ja kallioveden liikkeistä.

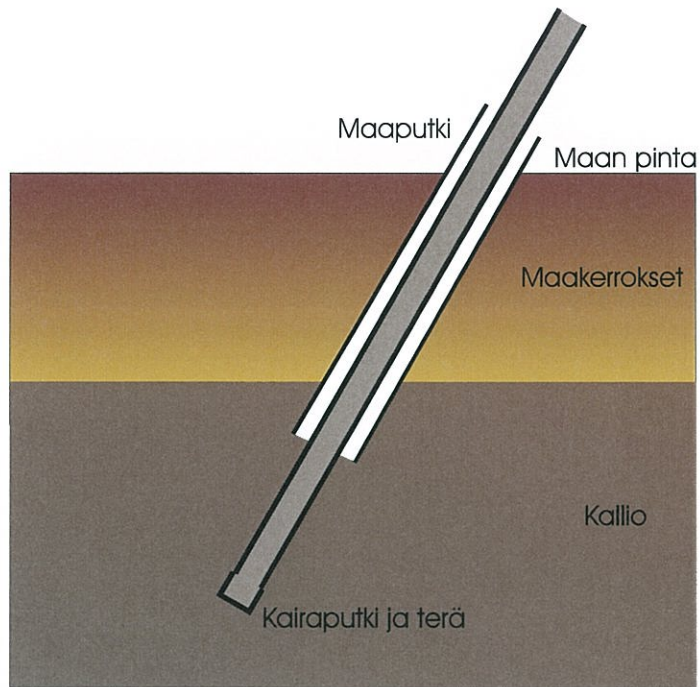
A member of Anglo American plc group

AA Sakatti Mining Oy
Registered Address, Jäämerentie 4 (PL 38), 99600 Sodankylä, Finland. Telephone +358 (16) 642368.
Registration Number: 2436768-3

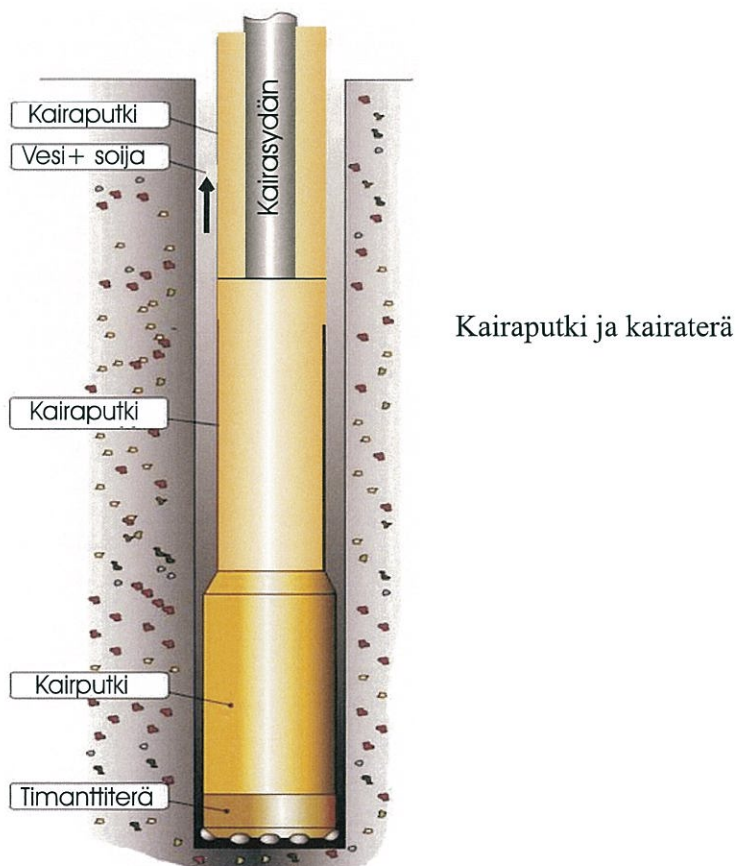
Directors: James Coppard (Director) Bo Långbacka (Director) Hannu Autonen (Director)

Kaaviokuva suljetun virtauksen kairausjärjestelmästä

Koraus maakerrosten läpi kallioon maaputken kautta.

Kairauskohteet Sakatin valtausalueella talvella 2012.

Tutkimuskohde 12MOS8077.

Kairareiän sijaintipaikan merkintä kohteessa 12MOS8077 talvella 2012.

Kairaus käynnissä kohteessa MOS8077 talvella 2012.

Kairauskalusto viety pois kohteesta 12MOS8077 talvella 2012.

Kairauskohde 12MOS8077 kesällä 2012.

Kairauskohde 12MOS8077 kesällä 2012.

Kairauskohde 12MOS8077 syyskuussa 2012.

Kairauskohde 12MOS8077 syyskuussa 2012.

24/09/2012

Tutkimuskohde 12MOS8089.

Kairauskohde 12MOS8089 ennen kairausta talvella 2012.

Kairaus kohteella 12MOS8089 talvella 2012.

Kairareikä 12MOS8089 kairauksen jälkeen talvella 2012.

Liite 3

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Ilkka Keskitalo
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi

Lausuntopyyntö 21.12.2013

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Viiankiaavan Natura- arvioinnin täydennyksestä

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt (21.12.2012) Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa AA Sakatti Mining Oy:n malminetsintälupahakemukseen liittyvästä Natura-arvioinnin täydennyksestä. Lapin ELY-keskuksen pyynnöstä Tukes on antanut lausunnon jatkokaikaa 1.3.2013 saakka.

Lupatilanne

AA Sakatti Mining Oy hakee malminetsintälupaa Sakatti 1–5 -alueelle, joka sijoittuu suureksi osaksi Viiankiaavan Natura 2000 -alueelle. Kaivosyhtiöllä on ollut Sakatti 1–5 -alueella voimassa olevat valtaukset 17.8.2004–17.8.2012. Yhtiöllä on ollut myös ympäristöministeriön lupa malminetsintään Viiankiaavan soidensuojelualueella.

Ympäristöministeriö myöntänyt kaivosyhtiölle luvan geologiseen tutkimustoimintaan ja malminetsintään myös 15.6.2012, mutta luvasta on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tukes puolestaan myönsi 24.8.2012 kaivosyhtiölle malminetsintäluvan Sakatti 1–5 -alueille, mutta myös tästä luvasta valitettiin ja Rovaniemen hallinto-oikeus on palauttanut asian Tukesille uudelleen käsiteltäväksi. Tällä hetkellä kaivosyhtiöllä ei ole lainvoimaista ympäristöministeriön lupaa eikä malminetsintälupaa Viiankiaavalle.

Natura-arviointi

Malminetsinnän vaikutuksista Viiankiaavan luonnonarvoihin on tehty Natura-arviointi (8.12.2009), josta Lapin ELY-keskus antoi lausunnon Tukesille 14.9.2012. Lausunnon on todettu, että Natura-arviointia on täydennettävä, mikäli kairausten määrää lisätään tai kaivosyhtiö laajentaa kairaus toimintaansa myös muille haetuille valtausalueille tai malminetsintää suunnitellaan tehtäväksi myös kesäaikaan. Täydentävässä arvioinnissa on myös otettava huomioon kaikki uudet malminetsintätoimenpiteet sekä alueella jo toteutetut toimenpiteet ja niiden yhteisvaikutukset Viiankiaavan luonnonarvoihin.

1.3.2013

Viiankiaavan Natura-arviointia koskeva täydennys valmistui 19.12.2012. Asiakirjaa päivitettiin vielä tämän jälkeen ja lopullinen Natura-arviointia koskeva täydennys on päivätty 6.2.2013. Natura-arvioinnin on laatinut Ahma Ympäristö Oy (aik. Lapin Vesitutkimus).

Hankkeen kuvaus

AA Sakatti Mining Oy on tutkinut Viiankiaavan maa- ja kallioperää vuodesta 2004 lähtien. Tutkimustoiminta on käsittänyt geofysikaalisia mittauksia, pohjamooreenin näytteenottoa ja kallionäytekairauksia. Tutkimukset on tehty pääasiassa Sakatti 1–5 -alueella.

Tutkimukset 2004 – 2012

Geofysikaaliset mittaukset on tehty helikopterista matalalentoina ja maan pinnalla kannettavin laittein. Talvella mittauksissa on käytetty moottorikelkkaa, kesällä mittaukset on tehty kävellen.

Pohjamooreenin näytteenotto on tehty Moreenityö Mäcklin Oy:n hydraulisella iskuporayksiköllä, jonka läpivirtausterän halkaisija on 40 mm. Näytteet on kerätty talvisin samoilta linjoilta kuin geofysikaaliset mittaukset 25 metrin välein. Näytteenottopisteitä on yhteensä noin 1000, joista suurin osa sijaitsee Viiankiaavan Natura-alueella.

Kallionäytekairauksia on tehty vuosina 2006 - 2012 talvella lumipeitteiseen aikaan. Kairauksissa on käytetty Oy Kati Ab:n laitteistoja: Onram 1000- ja Onram 1500-kairausyksiköt. Onram 1000-yksikön pituus on 9 m, leveys 2,45 m, korkeus 3,2 m ja paino 15 t. Äänenvoimakkuus ulkona luonnon taustamelussa (34 dB A) on 5 metrin etäisyydellä 90–97 dB A ja 50 metrin etäisyydellä 66–74 dB A. Suurimmassa osassa kairauksia on käytetty kairaussoijan talteenottomenetelmää.

Jäähdytysveden tarve on 30–40 l/min. Jäähdytysvesi on otettu vanhasta kairanreiästä tai lähimmästä vesistöstä. Kairaukseen ja muuhun tutkimustoimintaan tarvittava kalusto on siirretty paikalle tela-ajoneuvoin ja työntekijät ovat kulkeneet maastoon ja sieltä pois pääasiassa moottorikelkoilla aamuisin ja iltaisin.

Sakatin alueella on tehty yhteensä 120 kairausta (tilanne 3.12.2012), joista 117 sijoittuu Viiankiaavan Natura-alueelle. Kairaukset ovat sijoittuneet kokonaisuutena noin 150 ha:n alueelle.

Suunnitellut tutkimukset

Kaivosyhtiö suunnittelee tekevänsä malminetsintäluvan ensimmäisenä vuotena kallionäytekairauksia, geofysikaalisia mittauksia ja maaperätutkimuksia. Suoalueilla kairattaisiin vain talvella lumipeitteiseen aikaan ja kangasmailla sekä kesällä että talvella.

Geofysikaaliset mittaukset tehdään kairausten yhteydessä kairakoneen ympäristöön maan pinnalle sijoitettavan sondin avulla. Maaperätutkimuksia tehdään vain yksittäisillä paikoilla.

Kairauksissa tullaan käyttämään 4–6:ta Oy Kati Ab:n kairausyksikköä (Onram 1000- ja Onram 1500-kairausyksiköt). Soijan talteenottomenetelmässä käytetään apuaineita, jotka helpottavat mm. soijan erottelua. Malminetsintäluvan ensimmäisenä vuonna on tarkoitus tehdä noin 50 kairausta, joista 47 kairausta kohdistuvat Natura-alueelle. Kairanreikien keskimääräinen syvyys on 600 m. Kairaustoiminta on ympärivuorokautista ja sen laskennallinen kokonaiskesto on noin 100 vrk.

Kairaukseen ja muuhun tutkimustoimintaan tarvittava kalusto siirretään paikalle tela-ajoneuvoin ja työntekijät kulkevat maastoon ja sieltä pois pääasiassa moottorikelkoilla aamuisin ja iltaisin. Kesällä liikkumiseen käytetään mönkijöitä.

Jatkossa on suunniteltu tehtävän 157 kairausta, joista 140 sijoittuisi Natura-alueelle. Toiminta jatkuisi vuoden 2016 loppuun saakka. Suunnitellut kairaukset sijoittuvat suurelta osin Sakattilampien länsipuolelle, alueelle, jolla aikaisemmatkin kairaukset on tehty.

Aluetta koskevat muut hankkeet ja suunnitelmat

Sakatti 1–5 -alueella on voimassa Pohjois-Lapin maakuntakaava, jonka mukaan alue on kaavoitettu luonnonsuojelualueeksi. Aluetta koskee myös oikeusvaikutteinen Kelujärvi-Rajala yleiskaava, jossa Natura-alue on kaavoitettu luonnonsuojelualueeksi.

Kaivosyhtiöllä on Viiankiaavalla ja sen lähiympäristössä varauksia ja valtauksia. Muiden kaivosyhtiöiden varauksia tai valtauksia näillä alueilla ei ole.

Tukesin karttapalvelun mukaan (22.2.2013) yhtiöllä on Sakatti 1–5 -alueen lisäksi neljä muuta kokonaan tai osittain Viiankiaavalle sijoitettavaa malminetsintähakemusta: Petäjä 1–2, Kotimaa 1–2, Särki 1–

4 ja Rimpela 1–3. Lisäksi Viiankiaavan eteläosiin ulottuu Magnus Minerals Oy malminetsintävaraus.

Viiankiaavan Natura 2000 -alue (FI 130 1706)

Viiankiaapa on hyväksytty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI-alue). Alue on myös ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä linnustonsuojelualueena (SPA-alue). Viiankiaavan pinta-ala on 6595 ha.

Viiankiaavan suojeluperusteina ovat Natura-tietolomakkeella mainitut yhteensä 11 luontodirektiivin liitteen I mukaista luontotyyppiä ja kolme liitteen II lajia sekä yhteensä 12 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia ja yhdeksän lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomia säännöllisesti Viiankiaavalla esiintyvää muuttolintua.

Kasvillisuus- ja linnustoselvitysten perusteella Viiankiaavalla esiintyy lisäksi metsäluhta-luontotyyppiä ja luontodirektiivin liitteen II lajeista lapinleinikkiä, lapinsirppisammalta ja isonuijasammalta sekä 13 sellaista lintudirektiivin liitteen I lajia, joita ei ole mainittu Natura-tietolomakkeessa.

Viiankiaavan Natura-alue kuuluu soidensuojelun perusohjelmaan ja pääosa siitä on suojeltu luonnonsuojelulain mukaisena luonnonsuojelualueena (laki 851/1988). Osittain Natura-alueen suojelu on toteutettu perustamalla yksityisiä luonnonsuojelualueita.

Tiivistelmä malminetsinnän vaikutuksista Viiankiaavan luontoarvoihin Natura-arvioinnin täydennyksen mukaan

Luontotyypit

Malminetsinnän vaikutusten arviointi Viiankiaavan luontotyyppeihin on kohdistettu alueelle, jolla kairauksia suunnitellaan tehtävän. Kasvillisuusvaikutusalueen laajuudeksi on rajattu noin 174 ha. Tällä alueella esiintyviä Natura-luontotyyppisiä ovat: humuspitoiset järvet ja lammet, vaihettumis- ja rantasuot, lähteet ja lähdesuot, letot, luonnonmetsät, metsäluhdat, puustoiset suot, tulvametsät ja yhdistelmätyypeistä aapasuot.

Arvioinnin mukaan kairaustoiminnan ja siihen liittyvän liikkumisen vaikutukset kohdistuvat yhteensä 13 ha:n alueelle. Tämä on Viiankiaavan Natura-alueen pinta-alasta 0,2 %.

1.3.2013

Kairauksista ja liikkumisesta aiheutuvat vaikutukset on arvioitu suuruudeltaan luokkaan ei vaikutusta ja merkittävyydeltään luokkaan merkityksetön seuraavien luontotyyppien osalta: tulvametsät, metsäluhdat, puustoiset suot, aapasuot sekä letot aapasoilla ja puustoiset suot aapasoilla. Luonnonmetsiin toiminnasta aiheutuu suuruudeltaan lieviä vaikutuksia, mutta kokonaisuutena vaikutukset on arvioitu merkityksettömiksi, koska metsien luonnontilaisuus on heikentynyt metsätaloustoimien vuoksi. Kairausten vaikutukset humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyyppiin on arvioitu merkittävyydeltään luokkaan vähäinen. Vedenlaatuun kohdistuvilta vaikutuksilta voidaan välttyä, jos lieventävänä toimenpiteenä tutkimuskohteeseen kairataan kuivalta maalta lammen sijasta.

Toiminnasta aiheutuvat vaikutukset vaihettumisoihin ja rantasoihin kohdistuvat noin 2 ha:n alueelle, joka vastaa noin 2 % luontotyyppin kokonaispinta-alasta. Vastaavasti lettojen osalta toiminta kohdistuu noin 2,2 ha:n alueelle, joka on 0,43 % Viiankiaavan lettojen kokonaispinta-alasta. Vaikutukset vaihettumis- ja rantasoihin sekä lettoihin on arvioitu suuruudeltaan luokkaan lievä ja merkittävyydeltään luokkaan vähäinen. Arvioinnin mukaan näitä vaikutuksia voidaan lieventää käyttämällä kesäaikana kulku-urilla muoviverkkoja, mutta siitä huolimatta toiminnalla on näihin luontotyyppisiin vähäisiä vaikutuksia.

Lisäksi kairaussuunnitelman mukaan yksi kairaus olisi kohdistunut alueella olevalle lähdesuolle, mutta kairauspiste on siirretty kangasmaalle, joten vaikutuksia lähdesuolle ei synny.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Luontodirektiivin liitteen II lajeista Viiankiaavalla esiintyvät lettorikko, lapinleinikki, kiiltosirppisammal, lapinsirppisammal, isonuijasammal ja saukko. Näiden lisäksi on tarkasteltu mahdollisia vaikutuksia pohjanlepakkoon ja viitasammakkoon, jotka esiintyvät lähialueella, mutta joiden esiintymisestä Viiankiaavan Natura-alueella ei ole varmuutta.

Hankkeesta aiheutuvat vaikutukset lettorikkoon, lapinleinikkiin, lapinsirppisammaleeseen ja pohjanlepakkoon on arvioitu suuruudeltaan luokkaan ei vaikutusta ja merkittävyydeltään luokkaan merkityksetön. Arvio perustuu lettorikon osalta siihen, että Sakatti 1–5 -alueella ei ole tiedossa olevia lettorikkoesiintymiä. Lapinleinikin esiintymä sijaitsee puolestaan yksityisellä suojelualueella, jossa ei tehdä kairauksia ja lapinsirppisammalen esiintymät sijaitsevat lähimmillään noin 120 metrin päässä kairauspisteestä.

1.3.2013

Kairausten ja liikkumisen vaikutukset kiiltosirppisammaleeseen on arvioitu olevan suuruudeltaan lieviä ja niillä on vähäinen merkittävyys. Kun kairausalueiden lajisto selvitetään ennakkoon lieventävänä toimenpiteenä, vaikutukset kiiltosirppisammaleeseen jäävät merkityksettömiksi.

Suurimmat vaikutukset hankkeella on arvioitu olevan isonuijasammaleeseen toimittaessa alkuperäisen tutkimussuunnitelman mukaan. Viiankiaavalta tunnetaan viisi isonuijasammaleen esiintymää, joista kolme sijoittuu Sakatti 1–5 -alueelle. Näistä kaksi sijaitsee lähellä suunniteltuja kairausalueita. Kun kairaukset siirretään kangasmaalle, vaikutusten suuruus pienenee luokasta voimakas luokkaan ei vaikutusta ja merkittävyys luokasta kohtalainen merkittävyys luokkaan merkityksetön.

Saukkoon toiminnalla on lieviä vaikutuksia, mutta ne ovat merkityksettömiä. Viitasammakon ekologia ja esiintyminen alueella tunnetaan puutteellisesti. On todennäköistä, että viitasammakko esiintyy Viiankiaavalla, vaikka havaintoja alueelta ei ole. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti hankkeen vaikutukset viitasammakkoon on arvioitu luokkaan vähäinen merkittävyys.

Lintudirektiivin liitteen I lajit

Kairaustoiminnan pääasialliset vaikutukset alueen linnustoon ovat kairauksesta aiheutuvia suoria häiriövaikutuksia, jotka muodostuvat melu- ja valohäiriöistä sekä liikkumisesta syntyvistä visuaalisista häiriöistä. Elinympäristömuutokset ovat Natura-arvioinnin mukaan korkeintaan 0,2 % Natura-alueen pinta-alasta, eikä niistä siten aiheudu linnustovaikutuksia.

Seuraavassa esitetään lyhyesti hankkeen vaikutusten suuruus ja merkittävyys lintudirektiiviin liitteen I lajeihin.

Hankkeesta aiheutuvat vaikutukset joutseneen ja metsähanheen on arvioitu suuruudeltaan luokkaan kohtalainen ja merkittävyydeltään luokkaan vähäinen merkittävyys. Muiden vesilintujen (johhisorsa, mustalintu, uivelo, lapasorsa, lapasotka ja kuikka) osalta vaikutusten suuruus vaihtelee paljon lajeittain. Yleisesti ottaen vaikutusten suuruus on kohtalainen ja merkittävyys vähäinen tai merkityksetön. Sakattilammet ovat tärkeä elinympäristö vesilinnuille.

Viiankiaavalla pesii yksi merikotkapari. Hankkeen vaikutukset merikotkaan on arvioitu erittäin suuriksi ja merkittävyydeltään kohtalaisiksi. Jos kairaustoiminnassa otetaan huomioon lieventävät toimenpiteet, toiminnalla arvioidaan olevan merikotkaan vähäinen merkittävyys. Lieventävinä toimenpiteinä on esitetty liikkumisen

välttämistä pesän läheisyydessä ja avosualueella maaliskuun lopussa ja huhtikuussa.

Maakotka ei pesi Viiankiaavan Natura-alueella, mutta sen läheisyydessä pesivä pari oletettavasti käyttää Natura-aluetta ravinnonhankinnassa. Hankkeen vaikutukset kotkaan arvioidaan olevan merkityksettömiä.

Muuttohaukkaan kairaustoiminnalla arvioidaan olevan vähäinen merkittävyys. Viiankiaavalla pesii yksi muuttohaukkapari. Lieventävänä toimenpiteenä touko-kesäkuussa kairaustoiminnan suuntaaminen läntisimmille paikoille pienentää muuttohaukan riskiä kärsiä hankkeesta, kun toiminnan etäisyys pesäpaikkaan nähden kasvaa.

Muihin päiväpetolintuihin (sinisuohaukka, ampuhaukka ja tuulihaukka) hankkeen vaikutusten suuruus on arvioitu kohtalaiseksi ja merkittävyys vähäiseksi.

Metsäkanalintuihin malminetsinnän vaikutusten arvioidaan olevan suuruudeltaan kohtalaisia, pyyn osalta jopa voimakkaita, mutta vaikutusten merkittävyyttä pidetään vähäisenä.

Kurkiin toiminnan vaikutusten suuruus on arvioitu kohtalaiseksi tai jopa suureksi. Merkittävyys on arvioitu varovaisuusperiaatte huomioon ottaen kohtalaiseksi. Jos lieventävänä toimenpiteenä kairaustoiminta ajoitetaan Kiimakuusikon saarekkeen osalta pesimäkauden ulkopuolelle, vaikutusten merkittävyys pienenee luokkaan vähäinen merkittävyys.

Kahlaajista Viiankiaavan suojeluperusteissa on mainittu seuraavat lajit: kapustarinta, liro, suokukko, vesipääsky, jänkäkurppa, jänkäsirriäinen ja mustaviklo. Arvioinnin mukaan kahlaajat ovat ehkä Viiankiaavan suojelullisesti merkittävin linturyhmä valtakunnallisessa mittakaavassa. Kahlaajien kohdalla hankkeen vaikutuksia pienentää selvästi kairausten lähtökohtainen sijoittuminen pesimäaikaan kuivan maan kankaille, jolloin soilla pesivät kahlaajat välttävät suurimmat häiriöt. Vaikutusten suuruus on luokiteltu arvioinnissa liron ja jänkäsirriäisen osalta kohtalaiseksi tai voimakkaaksi ja muiden lajien osalta kohtalaiseksi. Vaikutusten merkittävyys on arvioitu liron osalta vähäiseksi tai kohtalaiseksi ja muiden lajien osalta vähäiseksi. Jos kairaukset ajoitetaan pesimäkauden ulkopuolelle Kiimakuusikon saarekkeen alueella, vaikutusten merkittävyys myös liron osalta pienenee luokkaan vähäinen merkittävyys.

Lapintiiroja pesii Viiankiaavalla laskentojen mukaan yksi pari. Lapintiira tarvitsee elinympäristökseen vesialueita. Maastokartoituksissa lapintiiraa ei havaittu pesivänä Sakattilammella. Hankkeen vaikutukset

lapintiiraan on arvioitu suuruudeltaan lieviksi ja merkittävyydeltään luokkaan merkityksetön.

Pöllöihin (hiiri-, lapin-, suo-, varpus- ja helmipöllö) hankkeen vaikutukset ovat suuruudeltaan kohtalaisia ja merkittävyydeltään korkeintaan vähäisiä.

Pohjantikkaan hankkeen vaikutukset arvioidaan suuruudeltaan kohtalaisiksi, palokärjen osalta kohtalaisiksi-voimakkaiksi ja merkittävyydeltään molempien lajien osalta vähäisiksi.

Viiankiaavalta ei löydetty sinirintapareja vuosien 2009–2010 linnustaselvityksissä ja on mahdollista, että sinirinta ei enää pesi Viiankiaavalla. Sinirinnan kohdalla vaikutuksen suuruus on korkeintaan luokassa kohtalainen ja merkittävyydeltään luokassa merkityksetön.

Linnustoa koskevassa vaikutusten arvioinnissa on esitetty useita lieventäviä toimenpiteitä, joiden toteuttaminen voisi pienentää vaikutusten suuruutta ja merkittävyyttä muidenkin kuin edellä mainittujen lajien osalta (merikotka, kurki, liro). Lieventävien toimenpiteiden toteuttaminen ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa laske vaikutusten merkittävyysluokkaa.

Kairausten ajoittaminen pesimäkauden ulkopuolelle Kiimakuusikon saarekkeen alueella mainitaan lieventävänä toimenpiteenä seuraavien lajien kohdalla: joutsen, metsähanhi, kurki, kapustarinta, liro, suokukko, vesipääsky, jänkäkurppa, jänkäsirriäinen, mustaviklo. Reviirien ja pesimäpaikkojen kartoituksella ja huomioonottamisella voitaisiin pienentää vaikutusriskiä joutsenen, metsähanhen, sinisuohaukan, ampuhaukan, tuulihaukan, metson, teeren, pöllöjen sekä palokärjen ja pohjantikan osalta. Toiminnasta vesilintuihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan puolestaan lieventää, jos kairauksia ei tehdä pesimäaikana Sakattilampien läheisyydessä.

Vaikutukset Viiankiaavan Natura-alueeseen kokonaisuutena ja yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutusten tarkastelussa on otettu huomioon hankealueella tehdyt kairaukset vuosina 2006–2012. Natura-alueella on tehty 117 kairausta. Aikaisempien kairausten tallausvaikutusalue on arvion mukaan ollut 4,68 ha. Luvussa ei ole mukana liikkumisen osuutta. Suunnitellut kairaukset ja liikkuminen ulottuvat noin 13 ha:n alueelle, mikä on 0,2 % koko Natura-alueen pinta-alasta. Yhteisvaikutusten arvioinnissa oletetaan, että vanhojen kairausten tallausvaikutukset ovat palautuneet lähes ennalleen, koska toiminta on tapahtunut vain talvella. Arvion mukaan yhteisvaikutukset eivät muuta luontotyyppejä koskevia

1.3.2013

vaikuttavuusarvioita, vaan vaikutukset pysyvät merkityksettöminä tai korkeintaan vähäisinä.

Linnuston osalta arvioidaan, että aiemmin tehdyillä kairauksilla voi olla yhteisvaikutuksia suunniteltujen tutkimusten kanssa lintupopulaatioiden pitkän ajan kehitykselle, jos poikastuotto häiriytyy useampana vuonna. Luontodirektiivin liitteen II lajien osalta yhteisvaikutuksia ei varsinaisesti käsitellä lainkaan.

Yhteisvaikutusarvioinnissa sivutaan myös vieras- ja tulokaslajeihin vaikuttavia tekijöitä, joita ovat kairausten lisäksi poronhoito ja Viiankiaavalle sijoittuva retkeilyreitti. Vieraslajien mahdollinen leviäminen alueelle on riskitekijä, jota pyritään vähentämään jättämällä kairauskalusto kesäaikana kairausalueelle. Lisäksi mönkijöiden käyttö rajoitetaan vain malminetsintään liittyviin paikallisiin toimintoihin, mikä vähentää vieraslajien siementen leviämismahdollisuutta. Myös Natura-alueelle vietävien muovikalvojen ja pressujen käsittelyssä pyritään ottamaan huomioon vieraslajien leviämiskäsi. Natura-arviossa esitetään vieraslajien leviämistä koskevan seurannan järjestämistä.

Viiankiaavalle sijoittuvan moottorikelkkareitin käytöstä ei arvioida aiheutuvan yhteisvaikutuksia kairaustoiminnan kanssa ts. yhteisvaikutukset eivät ole sen suurempia kuin yksin kairaustoiminnasta aiheutuvat vaikutukset.

Natura-alueella toteutetuilla ja suunnitteilla olevilla kairauksilla ei ole kokonaisuutena myöskään vaikutusta alueen hydrologiaan, vaikka pistemäiset veden laadun muutokset kairauspisteillä pinta- ja pohjaveteen ovatkin mahdollisia. Näin ollen toiminta ei aiheuta suoria tai välillisiä vaikutuksia suokasviyhdykseen pitkälläkään aikavälillä.

Hydrologiaa käsittelevän raportin (Golder Associates Ltd) mukaan kairauksista jää kallioperään tilavuudeltaan noin 10,8 m³:n reikä, jos reiän syvyys on 600 metriä. Viidenkymmenen kairanreiän yhteistilavuus on siten noin 542 m³. Tämä määrä laskisi suovedenpinnan tasoa 0,3 mm kairauksia ympäröivällä kasvillisuusvaikutusalueella (174 ha), jos kairaukset tehtäisiin samaan aikaan. Kairauksilla ei ole selvityksen mukaan vaikutuksia suon vesitaseeseen tai veden virtaussuuntiin.

Golder Associates Ltd:n raportissa on selvitetty myös kairauksissa käytettävien apuaineiden vaikutuksia. Apuaineet voivat olla suoran kosketuksen tai mahdollisesti suon pinnalle tulevan veden kautta haitallisia kasvillisuudelle, jolloin myös pienialainen kasvillisuuden heikentyminen haitta-aineiden vaikutuksesta on mahdollista. Golder Associatesin selvitysten mukaan minkään apuaineen suurimmat pitoisuudet eivät ylitä tarkastelluista tietokannoista löytyneitä

alhaisimpien akuutin toksisuuden referenssiarvoja. Pitkäaikaisvaikutusten tarkastelussa haitta-aineiden pitoisuudet ovat ehtineet laimentua eikä pitkäaikaisvaikutuksia pääse syntymään. Selvityksen perusteella kriittiset haitta-aineet eivät myöskään rikastu helposti ravintoketjussa vaikutusten paikallisuuden ja haitta-aineiden ominaisuuksien perusteella.

Lapin ELY-keskuksen lausunto

Arvioinnin asianmukaisuus

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Viiankiaavan Natura-arvioinnissa malminetsinnän toimenpiteet ja määrä on kuvattu riittävän yksityiskohtaisesti, jotta toiminnan vaikutuksia alueen suojeluperusteisiin voidaan arvioida. Malminetsinnän oleelliset vaikutustyyppit Viiankiaavan Natura-alueen suojeluperusteisiin on tunnistettu ja arvioinnissa käytetyt vaikutusalue-rajaukset ovat asianmukaisia.

Arviointia koskeva aineisto ja menetelmät on esitetty laajasti ja aineistosta käy ilmi, mitä selvityksiä on tehty ensimmäisen Natura-arvioinnin (8.12.2009) jälkeen. Aineiston ja menetelmien kuvausosiossa on käsitelty asianmukaisesti myös arviointiin liittyviä epävarmuustekijöitä. Vuonna 2012 tehdyistä kasvillisuuskartoituksista olisi ollut hyvä ilmoittaa tarkat paikkatiedot esimerkiksi kartoilla. Nyt tekstissä todetaan vain, että kasvillisuuskartoitukset vuonna 2012 on kohdistettu kaivosyhtiön malminetsintäluvan voimaantulon ensimmäisenä vuonna suunnitelluille kairauspisteille ja niiden lähiympäristöön sekä kahdelle Sakatti 1–5 malminetsintäalueen reunaosalle.

Natura -arvioinnissa on esitetty myös lieventäviä toimenpiteitä, mutta sanamuodoista ei aina ilmene, onko kaikki esitetyt lieventävät toimenpiteet tarkoitus toteuttaa. Esimerkiksi linnuston osalta todetaan, että *kulkureitit ja kairaus toiminnan ajoittaminen voidaan tarvittaessa myös suunnitella lintujen tarkat reviiri- ja pesimäpaikat huomioiden. Koska linnustovaikutusten arvioidaan jäävän kuitenkin vähäisiksi, kartoituksilla saavutettu hyötykin olisi oletettavasti pieni.* Arvion loppuyhteenvedosta voisi kuitenkin päätellä, että kaikki lieventävät toimenpiteet on tarkoitus toteuttaa, sillä yhteenvedossa todetaan, että kairaus toiminta ei heikennä merkittävästi suojeluperusteena olevia luontoarvoja, mikäli vaikutuksia lieventävät toimenpiteet toteutetaan huolellisesti.

Tekstissä on jonkin verran turhaa toistoa. Esimerkiksi lieventäviä toimenpiteitä esitetään sekä luontotyyppikohtaisessa arvioinnissa että luontotyyppeihin liittyvänä yhteenvetona. Epäselvyyttä aiheuttaa myös se, että joissakin tapauksissa (esim. maakotka) merkittävyyden arvioissa eroja verrattaessa tekstiä ja yhteenvetotaulukon tietoja toisiinsa.

Yhteenvetona ELY-keskus katsoo, että arviointia voidaan pitää asianmukaisena ja riittävänä sen arvioimiseksi heikentääkö suunniteltu malminetsintä merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Viiankiaapa on hyväksytty Natura 2000 -verkostoon.

Malminetsinnän vaikutukset Viiankiaavan luonnonarvoihin

Luontotyyppit

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan suunnitellun malminetsinnän vaikutusten suuruus ja merkittävyys luontotyyppeihin on Natura-arvioinnissa oikeansuuntainen.

Hankkeen vaikutukset luontotyypeille on lieventävien toimenpiteiden jälkeen arvioitu olevan luokassa vähäinen merkittävyys tai merkityksetön. Luonnonmetsiä koskevassa merkittävyyden arvioissa on otettu huomioon, että alueella on harjoitettu metsätaloutta.

ELY-keskus huomauttaa, että Natura 2000 -verkoston tavoitteena on turvata luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen säilyminen suotuisalla suojelun tasolla tai suotuisan suojelutason palauttaminen. Alueet on valittu Natura 2000 -verkostoon suotuisan suojelutason säilyttämiseksi tai saavuttamiseksi. Viiankiaavalla sijaitsevat metsätalouden piirissä olleet metsiköt tulevat aikaa myöten kehittymään kohti luonnonmetsää ja siten lisäämään luonnonmetsien suotuisaa suojelutasoa. Mahdollinen malminetsintälupa tulee hidastamaan tätä kehitystä.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Luontodirektiivin liitteen II lajit lettorikko, lapinleinikki, kiiltosirppisammal, lapinsirppisammal ja isonuijasammal ovat kaikki rauhoitettu luonnonsuojeluasetuksella (LsA 160/1997) ja niiden hävittäminen on luonnonsuojelulain 42 §:n mukaan kielletty (LsL 1096/1996). Lettorikko, kiiltosirppisammal, lapinsirppisammal ja isonuijasammal ovat myös uhanalaisia lajeja (LsA 160/1997). Lapinsirppisammal ja isonuijasammal ovat lisäksi erityisesti suojeltavia lajeja (LsA 160/1997). Lettorikko ja kiiltosirppisammal ovat Suomessa vaarantuneita lajeja ja lapinsirppisammal ja isonuijasammal erittäin uhanalaisia.

1.3.2013

Saukko, pohjanlepakko ja viitasammakko ovat rauhoitettuja lajeja (LsL 1096/1996, LsA 160/1997). Lisäksi ne kuuluvat luontodirektiivin liitteen IV tiukasti suojeltuihin lajeihin.

Arvion mukaan vaikutuksia näihin lajeihin ei synny, jos tutkimuskohteiden lajisto kartoitetaan ennakoita. Arvioinnissa todetaan myös aivan oikein, että kasvilajien osalta arvioinnissa on epävarmuutta, koska kaikkia luontodirektiivin liitteen II lajien esiintymäpaikkoja ei tunneta. Erityisesti tämä koskee vaikeasti havaittavissa olevia ja laikuttain esiintyviä sammalia.

ELY-keskus pitää uhanalaisen ja muuten arvokkaan lajiston esiintymien selvittämistä etukäteen tutkimuskohteilla ja kulku-urilla tutkimustoiminnan ehdottomana edellytyksenä, sillä tällä tavoin voidaan vähentää huomattavasti hankkeen vaikutuksia Viiankiaavan suojeluperusteena oleviin lajeihin.

Lintudirektiivin liitteen I lajit ja muuttolinnut

Viiankiaapa on lajistollisesti arvokas lintusuo. Alueella esiintyy mm. merikotka, maakotka ja muuttohaukka, jotka kaikki on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) lajeiksi. Ne kuuluvat myös erityisesti suojeltaviin lajeihin. Muita alueella esiintyviä uhanalaisia lajeja ovat mm. suokukko, jouhisorsa, sinisuohaukka ja vesipääsky. Lisäksi alueella esiintyy kymmenkunta lintulajia, joiden säilyttämisestä Suomella on kansainvälinen vastuu.

Hankkeella on arvioitu olevan vähäinen merkittävyys kaikkiaan 24 lintudirektiivin liitteen I lajiin tai alueella säännöllisesti esiintyvään muuttolintuun. Herkin ajankohta häiriöille on pesimäaika. Arvioinnissa todetaankin, että linnuston osalta kairaus toiminnalla arvioidaan olevan vaikutusta lähinnä paikallisen kannan poikastuotantoon.

Natura-arviosta käy myös ilmi, että hankkeen vaikutuksia linnustoon voidaan monella tapaa lieventää. Lieventävät vaikutukset kohdistuisivat ainakin jollakin tasolla suurimpaan osaan suojeluperusteena olevia lintulajeja.

Natura-arviossa todetaan myös, että aiemmin tehdyillä kairauksilla voi olla yhteisvaikutuksia lintupopulaatioiden pitkän ajan kehitykselle, jos poikastuotanto häiriintyy useampana vuonna. Maastokartoituksissa vuosina 2009–2010 ei ole kuitenkaan havaittu linnustossa sellaisia muutoksia, jotka olisi voitu yhdistää kairaus toimintaan. ELY-keskus huomauttaa, että kairausten määrät olivat tuolloin huomattavan paljon pienempiä ja kairauskalustoa oli vähemmän käytössä kuin mitä nykyisessä suunnitelmassa on. Lisäksi kairauksia on tehty myös vuosina 2011–2012. Toiminnan vaikutukset lintulajistoon ovat siten

kestäneet ja suunnitelman mukaisesti toteutettuna tulevat kestämaan melko kauan, toisin kuin Natura-arvioinnissa on todettu.

Varovaisuusperiaate huomioon ottaen ELY-keskus katsoo, että kairauksia ei tulisi tehdä lintujen pesimäkaudella (toukokuun alku – heinäkuun loppu). Merikotkan ja maakotkan suojeluun liittyen tulee tutkimustoiminnassa ja liikkumisessa lisäksi noudattaa Metsähallituksen asettamia rajoituksia.

Kokonaisvaikutukset Viiankiaavan Natura-alueeseen

Kaivosyhtiö AA Sakatti Mining Oy:n tutkimusohjelmaan sisältyy noin 190 syväkairausta Viiankiaavalle Sakattilampien länsi- ja eteläpuolisille alueille. Aikaisemmin tällä alueella on tehty 117 kairausta. Tutkimukset on suunniteltu toteutettavan 3–4 vuoden aikana. Kairauksissa käytetään 4–6 kairausyksikköä. Ensimmäisenä tutkimusvuotena on suunniteltu tehtävän noin 50 kairausta, joiden laskennallinen kokonaiskesto on 100 vuorokautta.

Natura-arvioinnin johtopäätös on, että kairaukset eivät heikennä merkittävästi Viiankiaavan Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja eikä Natura-aluetta kokonaisuutena, mikäli vaikutuksia lieventävät toimenpiteet toteutetaan huolellisesti.

Arvioinnissa todetaan myös, että malminetsintäluvan ensimmäisen voimassaolovuoden jälkeen suunniteltujen kairausten toteuttamista varten tulee tehdä kairauskohteiden ja kulkureittien uhanalaisten kasvien kartoitukset, jotta heikentäviltä vaikutuksilta vältytään. Tällöin myös toiminnan heikentävät vaikutukset tulee arvioida uudelleen ja arvioida myös vaikutukset Natura-alueen eheyteen.

Lapin ELY-keskus toteaa, että kyseessä on hyvin laaja ja pitkäkestoinen Natura-alueelle sijoittuva tutkimushanke, joka vaikuttaa monella tapaa alueen luontoon. Luontotyyppi- ja lajikohtaisen arvioinnin lisäksi Natura-arvioinnissa on arvioitava vaikutukset Natura-alueen koskemattomuuteen. Luontodirektiivissä asia on ilmaistu seuraavasti: *toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta ko. Natura-alueen koskemattomuuteen.* Koskemattomuudella ei tarkoiteta alueen täydellistä luonnontilaisuutta vaan Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toimivuuden säilymistä elinkelpoisena.

Natura-arvioinnissa on kyllä tarkasteltu yhteisvaikutuksia ja hankkeen vaikutuksia Natura-alueeseen kokonaisuutena, mutta kaikissa tapauksissa ei kovin perusteellisesti. Esimerkiksi lajeihin kohdistuvissa vaikutuksissa ei ole otettu huomioon tai ei tiedetä aikaisempien

1.3.2013

pohjamaareeninäytteenottojen ja kairausten sekä näihin molempiin liittyvien kulkemisten vaikutuksia. Yhteisvaikutuksissa käsitellään vain suunnitelluista tutkimuksista aiheutuvia vaikutuksia.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnin epävarmuudet liittyvätkin hankkeen vaikutuksiin Viiankiaavan Natura-alueen eheyteen. Alueen ekologisen toimivuuden korostaminen tarkoittaa, että vaikka vaikutukset eivät olisi mihinkään luontotyyppiin tai lajiin yksinään merkittäviä, vähäiset tai kohtalaiset vaikutukset moneen lajiin saattavat heikentää alueen ekologista toimivuutta merkittävästi. Niin ikään vaikutusten ei tarvitse kohdistua suoraan arvokkaisiin luontotyyppeihin tai lajeihin ollakseen merkittäviä, vaan ne voivat kohdistua esim. maaperään tai hydrologiaan, mikä voi myöhemmin vaikuttaa luontotyyppeihin ja lajeihin.

Natura-arvioinnissa tällaisia pieniä ja vaikeasti arvioitavia kokonaisuuden osia ovat mm. paljon käytetyt kulkureitit ja merkittävydeltään vähäiset vaikutukset useisiin suojeluperusteena oleviin lintulajeihin. Arvioinnin mukaan herkillä ja paljon käytetyillä kulkureiteillä on nähtävissä tallauksen vaikutuksia, jotka ovat syntyneet talvella aikaisempien tutkimusten aikana. Uusien tutkimusten myötä liikkuminen lisääntyy ja kangasmailla tutkimuksia tehdään myös kesällä. Liikkumisesta aiheutuvia suoria ja epäsuoria vaikutuksia on kuvattu hyvin luvussa 6.1.1., mutta varsinaisessa luontotyyppi-arviossa ei oteta kantaa liikkumisen/tallauksen mahdollisesti aiheuttamiin epäsuoriin vaikutuksiin, kuten esimerkiksi pintavesien hydrologisiin muutoksiin ja sitä kautta kasvillisuusmuutoksiin.

Yhteenvetona Lapin ELY-keskus toteaa, että varovaisuusperiaate huomioon ottaen tutkimustoimintaa pitäisi rajoittaa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arviointi on riittävä sen varmistamiseksi, ettei AA Sakatti Mining Oy:n suunnittelema malminetsintä aiheuta merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Viiankiaavan Natura-alueen suojeluperusteisiin, jos se toteutetaan siinä laajuudessa kuin ensimmäisenä malminetsintälupavuotena on suunniteltu (noin 50 kairausta). Jatkotutkimusten osalta tulee tehdä uusi heikentävien vaikutusten arviointi ja arvioida myös vaikutukset Natura-alueen eheyteen. Myös varsinaisessa Natura-arvioinnissa on esitetty vaikutusten arviointia uudelleen ensimmäisen tutkimuskauden jälkeen.

ELY-keskus edellyttää myös, että yhtiö esittää tarkat tutkimussuunnitelmat sekä Metsähallitukselle että ELY-keskukselle sen varmistamiseksi, että tutkimustoiminta vahingoittaisi mahdollisimman vähän luontoa.

Lisäksi ELY-keskus toteaa, että kairaustoimintaa koskevat lieventävät toimenpiteet tulee toteuttaa huolellisesti. Suoalueella tutkimukset tulee tehdä talvella maan ollessa roudassa ja lumen peitossa. Jäähdytysvesi tulee ottaa ensisijaisesti vanhoista kairanrei'istä. Jos tämä ei ole mahdollista, vesi tulee ottaa isommista vesistä, ei puroista tai lähteistä. Kairaussysteemiin kuuluvien apuaineiden käytössä tulee käyttää ympäristön kannalta mahdollisimman haitattomia aineita. Vieraslajiriskiä tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi kaikessa tutkimustoiminnassa ja liikkumisessa Natura-alueella tulee huolehtia siitä, ettei luonnolle aiheuteta tarpeetonta vahinkoa.

Viiankiaavan soidensuojelualue ja yksityiset luonnonsuojelualueet

Haettu malminetsintäalue sijoittuu lähes kokonaan Viiankiaavan soidensuojelualueelle. ELY-keskus toteaa, että alueella tarvitaan ympäristöministeriön lupa geologiseen tutkimukseen ja malminetsintään Viiankiaavan soidensuojelualueen perustamisasetuksen (852/1988) mukaisesti.

Viiankiaavan Natura-alueen länsiosassa on lisäksi yksityinen suojelualue (YSA). Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sellaiset malminetsintään liittyvät toimenpiteet, jotka vahingoittavat maa- ja kallioperää, eivät ole mahdollisia yksityisellä suojelualueella (lausunto LAPELY/109/07.01/2012).

Seuranta

Natura-arvioinnissa on esitettyjen seurantatutkimuksien aiheina ovat: kairausten aiheuttamat vaikutukset, merikotkan ja maakotkan pesinnän onnistuminen sekä vieraslajien ja tallauksen aiheuttamat vaikutukset. ELY-keskus pitää seurantojen toteuttamista tärkeänä, jotta tulevaisuudessa malminetsinnän ympäristövaikutukset voidaan ottaa entistä paremmin huomioon.

ELY-keskus esittää lisäksi, että hankealueella tehtäisiin linnustoselvitys, joka olisi vertailukelpoinen aikaisemmin tehtyjen selvitysten kanssa.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö

Ari Neuvonen

Ylitarkastaja

Liisa Viitala

TIEDOKSI

AA Sakatti Mining Oy / Bo Långbacka (sähköpostilla)

Ympäristöministeriö / Aulikki Alanen (sähköpostilla)

Metsähallitus Lapin luontopalvelut / Yrjö Norokorpi (sähköpostilla)

Liite 4

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Valtakatu 2
96101 Rovaniemi

Lausuntopyyntö 21.12.2012, täydennetty arviointi 7.2.2013

LUONNONSUOJELULAIN 65 §:N MUKAINEN LAUSUNTO VIIANKIAAVAN KAIVOSLAIN MUKAISTEN MALMINETSINTÄLUPIEN NATURA -ARVIOINNISTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen, Metsähallituksen, lausuntoa Viiankiaavan kaivoslain mukaisten malminetsintäluoppien Natura-arvioinnista. Lausuntopyynnön liitteenä toimitettiin 19.12.2012 päivitetty versio Natura-arvioinnista. Arviointia on tämän jälkeen täydennetty ja Metsähallitus antaa lausunnon Ahma ympäristö Oy:n (ent. LVT) laatimasta täydennetystä Natura-arvioinnista, joka on päivätty 6.2.2013. Täydennetyt Natura-arvioinnin liitteinä on Golder Associates Ltd:n laatimat selvitykset Viiankiaavan hydrologiasta, kallionäytekairausten kairanreikien vaikutuksesta sekä kairausten apuaineiden vaikutuksesta Viiankiaapaan.

Hankkeen vaihe

AA Sakatti Mining Oy (aik. Anglo American Exploration B.V.) on etsinyt kupari- ja nikkelimalmia Viiankiaavan Natura-alueella sijaitsevalta Sakatin valtausalueella vuodesta 2004. Sakattia koskeva valtausoikeus on ollut voimassa 17.8.2004 - 17.8.2012. Valtaukselle haettiin jatkoaikaa kaivoslain (621/2011) mukaisena malminetsintälupana. Tukes myönsi malminetsintäluvan 24.8.2012. Päätöksestä tehtiin kolme valitusta Rovaniemen hallinto-oikeuteen, joka ratkaisi asian 13.12.2012 kumoten malminetsintäluvahakemuksen ja palauttaen asian Tukesille uudelleen käsiteltäväksi. Nyt lausuttavana oleva Natura-arviointi liittyy malminetsintäluvahakemuksen käsittelyyn.

Kaivosviranomaisen myöntämän kaivoslain mukaisen malminetsintäluvan lisäksi malminetsintä Viiankiaavan soidensuojelualueella vaatii soidensuojeluasetuksen (1988/852) 3 §:n 1 momentin 11 -kohdan mukaisen ympäristöministeriön luvan geologiseen tutkimukseen ja malminetsintään. Ympäristöministeriö on myöntänyt luvat 7.12.2004, 23.1.2009, 1.12.2010 sekä 15.6.2012. Viimeisimmästä luvasta on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, eikä lupa ole siten lainvoimainen.

Natura-arvioinnissa esitetyt tiedot hankkeesta

Aiempi geologinen tutkimus

Vuodesta 2004 jatkunut tutkimustoiminta Sakatin valtausalueella on käsittänyt geofysikaalisia lentomittauksia, pohjamooreeninäytteenottoa ja kallionäytekairauksia.

Kairaukset on tehty pääsääntöisesti talvella lumipeitteisenä aikana käyttäen menetelmää, joka mahdollistaa kairaussoijan talteenoton. Kairaukset ovat käsittäneet Sakatin alueella yhteensä 120 kairausta, joista 117 kpl sijoittuu Viiankiaavan Natura –alueelle. Kairauksen kokonaismäärä on ollut hieman yli 26 500 metriä.

Mooreeninäytteenottoa on tehty talvisin telakäyttöisellä iskuporausyksiköllä linjoilta, joiden väli on 25 metriä. Näytteenottopisteitä on yhteensä noin 1000 kpl.

Suunniteltu geologinen tutkimus

Natura –arvioinnin ja Tukesin 14.1.2013 toimittaman jatkotutkimussuunnitelman mukaan esiintymän jatkuvuuden (erityisesti etelään, pohjoiseen ja länteen) selvittäminen ja malmivarannon laskeminen kansainvälisten standardien mukaan edellyttää kairauksen tihentämistä. Suunniteltujen tutkimusreikien määrä on 150-190 kpl ja ne on tarkoitus kairata 4-5- vuoden aikana. Lisäksi on tarpeen suorittaa vähäisessä määrin talviaikaista pohjamooreeninäytteenottoa sekä maastogeofysiikkaa.

Syväkairauksissa käytetään soijan talteenottoa ja ne on suunniteltu toteutettavan suoalueilla ainoastaan talviaikaan. Kangasmailla kairausta tehdään myös kesällä jättämällä koneet kesäajaksi kivennäismaasaarekkeille. Kairanreikien keskisyvyys tulee olemaan noin 600 metriä (vaihteluväli 300 – 1200m). Kairauksia on tarkoitus tehdä Natura –alueella malminetsintäluvan ensimmäisenä vuonna noin **47 kpl**, tämän jälkeen **140 kpl**. Kairauksiin ja muuhun tutkimustoimintaan tarvittava kalusto siirretään paikalle tela-ajoneuvoin suunniteltuja reittejä pitkin. Kairauksen vaatima huoltoajo toteutetaan talvella moottorikelkoilla ja kesällä mönkijöillä. Kesän aikana kairattaville kivennäismaasaarekkeille pääsy edellyttää tilapäisten, mönkijällä kuljettavien, pitkospuureittien rakentamista. Natura -arvioinnissa esitetään kesä- ja talviaikaisten reittien, pitkospuiden sekä kairauspisteiden sijainnit.

Viiankiaavan Natura 2000 -alue

Viiankiaapa (FI 130 1706) on hyväksytty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI-alue). Alue on myös ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä linnustonsuojelualueena (SPA-alue). Alueen pinta-ala on 6595 hehtaaria.

Viiankiaavan suojeluperusteina ovat siellä esiintyvät yhteensä 11 luontodirektiivin liitteen I mukaista luontotyyppiä ja kolme liitteen II lajia sekä yhteensä 12 lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia. Hankkeen vaikutusalueella esiintyy lisäksi kolme sellaista luontodirektiivin luontotyyppiä ja kaksi liitteen II lajia sekä neljä lintudirektiivin liitteen I lajia, joita ei ole mainittu Natura-tietolomakkeella. Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomia säännöllisesti Viiankiaavan alueella esiintyviä muuttolintuja on yhdeksän lajia.

Arvioinnin asianmukaisuus

Natura-arvioinnin tiedot perustuvat suhteellisen laajaan aineistoon alueella esiintyvistä luonto- ja lintudirektiivin lajeista. Metsähallitus pitää hyvänä sitä, että arvioinnissa on huomioitu kaikki alueella esiintyvät luonto- ja lintudirektiivin lajit sekä luontotyytit eikä vain niitä, jotka on ilmoitettu suojeluperusteeksi aluetta koskevassa tietolomakkeessa.

Metsähallituksen käsityksen mukaan vuosina 2009 ja 2010 tehdyt linnustolaskennat sekä saukko- ja lepakkokartoitukset ovat olleet riittäviä Natura-arvioinnin tarpeisiin. Putkilokasvi- ja sammallajiston osalta arvioinnissa on hyödynnetty ympäristöhallinnon rekistereissä olevat uhanalaistiedot, mutta näiden lisäksi on tehty runsaasti maastoinventointeja. Yhteensä alueella on toteutettu maastoinventointeja 26 maastopäivän verran vuosina 2009, 2010 ja 2012. Lajiston kannalta keskeisenä puutteena on kuitenkin se, etteivät tarkat lajistokartoitukset kata kuin ensimmäisenä malminetsintävuotena kairattavaksi suunnitellut noin 50 aluetta. Loppujen noin 140 alueen osalta arvioinnin johtopäätös siitä, ettei lajistolle aiheudu heikennyksiä perustuu olettamukseen, että ko. alueet inventoidaan ennen toiminnan aloittamista ja mikäli alueella esiintyy uhanalaista lajistoa, kairaussuunnitelmaa tullaan muuttamaan. Em. osin arviointi ei Metsähallituksen käsityksen mukaan täytä sille asetettuja vaatimuksia.

Luontotyypeille aiheutuvien vaikutusten suuruutta arvioitaessa on käytetty tietolomakkeiden arvioon (%-osuus) perustuvia tietoja Metsähallituksen luontotyyppi-inventoinnin todellisten pinta-alatietojen sijasta. Luontotyyppien luonnontilaisuutta koskevat arvioinnit ovat joiltain osin virheellisiä. Esim. sivulla 17 todetaan, että *"Luonnontilaisuudeltaan ja edustavuudeltaan Viiankiaavalla esiintyvät Natura-luontotyytit ovat pääasiassa erinomaisia. Käsiteltyihin metsäsaarekkeisiin rajoittuvat suon osat ovat kuitenkin luokiteltu lähiympäristön synnyttämien muutosten vuoksi korkeintaan luokkaan 'hyvä'."* Suoyhdistymätyyppien eli esim. aapasoiden osalta arvioidaan koko aapasuokokonaisuuden luonnontilaisuus ja edustavuus yhtenä arvona. Viiankiaavan aapasuon, jossa tutkimusalue sijaitsee, arvo on luokassa *"erinomainen"*. Myös osalla letoista arvo on *"erinomainen"* luontotyytin laajuuden ja lajistotietojen pohjalta

Arvioinnin eräs keskeinen puute on se, ettei siinä oteta kantaa siihen, mikä on kyseisen tutkimusalueen merkittävyys koko Viiankiaapaa ajatellen. Merkittävyyksiä on laskettu mekaanisesti pinta-alojen ja lukumäärien mukaan. Merkittävyyden arvioinnissa ei ole myöskään huomioitu, kuten luontodirektiivi edellyttää, alueen suojelutavoitteita ja luontotyytin/lajin suotuisaa suojelutasoa. Komission julkaiseman luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan tulkintaohjeen mukaan esimerkiksi *"kaikki tapahtumat, jotka aiheuttavat alueen muodostamisen perustana olevan luontotyytin kattaman alan supistumista, voidaan katsoa heikentymiseksi. Luontotyytin kattaman alan supistumista on arvioitava suhteessa sen kattamaan koko pinta-alaan alueella ottaen huomioon kyseisen luontotyytin suojelun taso"*. Vaikutusten merkittävyydestä tulkintaohje toteaa, että *"vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet"*.

Arvioinnin tulkintaa hankaloittaa se, ettei laji- ja luontotyyppikohtaisissa tarkasteluissa huomioida yhteisvaikutuksia jo aiemmin, vuosina 2006-2012 toteutettujen 117 kairauksen kanssa vaan yhteisvaikutukset todetaan lyhyesti tarkasteltaessa vaikutuksia Viiankiaavan Natura-alueeseen kokonaisuutena (kappale 6.5). Arvioinnissa olisi tullut kiinnittää huomioita myös siihen, että valtaosa Viiankiaavan Natura-alueesta sisältyy voimassa oleviin valtausalueisiin tai valtaushakemusalueisiin. Sakatin valtausalueen ulkopuolisen alueen osalta mahdollista tutkimustarpeista ja –suunnitelmista sekä niiden yhteisvaikutuksista arviointi ei anna tietoja.

Metsähallituksen käsitys arvioinnin johtopäätöksistä

Vaikutukset luontodirektiivin luontotyypeihin

Hakkeen suunnitellulla toiminta-alueella esiintyy seuraavia Natura-luontotyyppejä: aapasuot, letot, puustoiset suot, luonnonmetsät, vaihettumis- ja rantasuot, humuspitoiset järvet, lähteet ja lähdesuot, metsäluhdut sekä tulvametsät.

Arvioinnissa esitetty käsitys *boreaalista luonnonmetsistä* poikkeaa Metsähallituksen näkemyksestä. Metsähallituksen inventoinneissa kivennäismaasaarekkeiden käsitellyt metsäkuviot eivät kuulu luontotyyppiin luonnonmetsät, eivät edes luokkaan ”*ei-merkittävä*”. Metsäkuviot ovat metsätalouden piirissä olleita metsiköitä, joiden puuston ikä ei ole saavuttanut vanhan (uudistuskypsän) metsän ikää. Kuitenkin myös nämä metsät tulevat ajan kuluessa kehittymään kohti luonnonmetsää.

Luontotyyppejä kuvaavassa kartassa *aapasuoiden* rajausta poikkeaa Metsähallituksen käyttämästä rajauksesta. Metsähallituksen näkemyksen mukaan aapasuoiden rajausta on laajempi kuin kartassa esitetty ja suunnitellut kairaukset sijaitsevat soiden osalta pääosin aapasuolla. Poikkeava rajausta johtuneet arvioinnissa käytetyistä poikkeavasta luontotyyppin kuvauksen tulkinnasta. Arvioinnissa käytetty tulkinta ei vastaa Natura 2000 –luontotyyppioppaan kuvausta jonka mukaan: ”*Aapasuon reunarämeet ja korvet luetaan kuuluvaksi suoyhdistymään, mikäli ne selvästi ja kiinteästi ovat osa samaa suoyhdistymää. Läheisiä erillisiä soita, suolahdelmia tai juotteja ei sisällytetä suoyhdistymään*”.

Luontotyypeille aiheutuvien vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa olisi tullut huomioida kuten aiemmin todettiin myös luontotyyppien suotuisa suojelutaso. Kaikkien hankkeen vaikutusalueella esiintyvien luontotyyppien suojelutaso on Suomessa epäsuotuisa.

Koodi	Luontotyyppi	Suojelutason kokonaisarvio
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	epäsuotuisa riittämätön
7160	Lähteet ja lähdesuot	epäsuotuisa huono – paraneva
7230	Letot	epäsuotuisa riittämätön - heikkenevä
7310	Aapasuot*	epäsuotuisa riittämätön
9010	Luonnonmetsät*	epäsuotuisa riittämätön
91D0	Puustoiset suot*	epäsuotuisa riittämätön
91E0	Tulvametsät*	epäsuotuisa huono – heikkenevä
3160	Humuspitoiset lammet ja järvet	epäsuotuisa riittämätön

*Tulvametsät** on priorisoitu luontotyyppi, jonka suotuisa suojelutaso on Suomessa luokassa ”epäsuotuisa huono – heikkenevä”. Sakatin alueella on yksi tulvametsäkuvio. Pienialaisena puustoisena tyyppinä yhdenkin kairauksen (reitteineen) aiheuttamat vaikutukset voivat suurempia kuin arvioinnissa esitetty ’ei merkittävää vaikutusta’. Metsähallituksen näkemyksen mukaan varovaisuusperiaatetta noudatettaessa luontotyyppikuviolla ei tulisi kulkea eikä kairata ollenkaan.

Myös luontotyyppin *lähteet ja lähdesuot* suojelutaso on luokassa ”epäsuotuisa huono”. Ko. luontotyyppin sekä alueen muiden pienvesien turvaamiseksi kairauksissa tarvittavaa jäähdytysvettä ei tule ottaa lähteistä eikä vähävetisistä pienvesistä.

Luontotyyppien osalta merkittävyksiä on tarkasteltu mekaanisesti pinta-alojen mukaan. Jo pelkästään esitettyjen lajisto- ja hydrologiatietojen mukaan on kuitenkin selvää, että kyseessä on koko Natura -alueen monimuotoisuuden kannalta poikkeuksellisen tärkeästä alueesta. Hankkeen vaikutusalueella suon reunan vanhoihin jokiuomiin muodostuneet luhtaiset, osin ohutturpeiset ja kausivaihtelevat osat tulevat kiinni rehevään koivulettomaiseen alueeseen, jolle pohjavesiä purkautuu laaja-alaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että alueella on paitsi runsaasti lettoja, myös huomattavaa pienipiirteistä vaihtelua ja siihen liittyen kaikkein uhanalaisimmille kasvilajeille tarpeellista avointa tilaa. **Alueen merkitys lettojen ja aapasoiden edustavuudelle on siis suurempi kuin pelkkä pinta-alallinen prosenttiosuus antaisi aiheita olettaa. Siten myös letoille ja aapasoille aiheutuvat vaikutukset ovat Metsähallituksen käsityksen mukaan merkittävämpiä kuin arvioinnissa on esitetty.** Arvioinnissa ei ole kiinnitetty huomiota siihen, missä määrin Viiankiaavan aapasuon muut lettomaiset osat ovat muuttuneet ojitusten seurauksena. Sakatin alue edustaa toistaiseksi erittäin hyvin luonnontilansa säilyttäneitä osaa.

Vaikutukset luontodirektiivin lajeihin

Luontodirektiivin liitteen II lajeista Viiankiaavalla esiintyvät lettorikko, lapinleinikki, kiiltosirppisammal, lapinsirppisammal, isonuijasammal ja saukko.

Koodi	Laji	Suojelutason kokonaisarvio
1528	Lettorikko	epäsuotuisa riittämätön
1972	Lapinleinikki	suotuisa
1393	Kiiltosirppisammal	epäsuotuisa riittämätön
1983	Lapinsirppisammal	epäsuotuisa riittämätön
1389	Isonuijasammal	epäsuotuisa huono
1355	Saukko	suotuisa

Saukkoon toiminnalla ei ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, sillä tutkimusalueilla ei ole saukon elinpiirin kannalta oleellisia ts. talven yli sulana pysyviä vesistöjä.

Viiankiaavan Natura-alue on lettorikon huomattavimpia esiintymäalueita Suomessa. Natura-verkoston kuuluvia kohteita tarkasteltaessa Viiankiaavalla on neljänneksi eniten lettorikkoesiintymiä (24 kpl) ja kolmanneksi eniten kukkivia versoja (79 764 kpl). Lisäksi Viiankiaavalla on yksilömääräisesti (74 600 kpl) runsain tunnettu esiintymä. Sakatin valtausalueelta ei kuitenkaan inventoinneissa ole löydetty lettorikkoja.

Lapinleikin ainoa tunnettu esiintymä Viiankiaavalla sijaitsee Sakatin länsiosassa YSA-alueella, jossa malminetsintä ei alueen rauhoitussäännösten mukaan ole mahdollista.

Vaikka kiiltosirppisammalen tiedetään esiintyvän 91 Natura-alueella, lajin suojelun kannalta Viiankiaapa on Suomen tärkeimpiä Natura-alueita. Lajin havaintopaikkoja on Viiankiaavalla 801 kpl (kaikilla Natura-alueilla yhteensä 1287 kpl). Huomioitava on kuitenkin se, että lajin havaintopaikkojen tallennus ympäristöhallinnon Eliölajit – järjestelmään on tapahtunut eri tavoin kuin muilla alueilla. Järjestelmään on tallennettu pisteitä tiuhemmin kuin muilla alueilla, jopa yksittäisten kasvustojen tarkkuudella. Lisäksi lajia on havainnoitu maastossa tällä alueella huomattavan tarkasti muihin alueisiin verrattuna. Näistä seikoista huolimatta aikaisemmatkin tiedot ovat osoittaneet Viiankiaavan tärkeyden lajin suojelussa.

Myös isonuijasammalelle Viiankiaapa on tärkeimpiä Natura-alueita Suomessa. Laji tunnetaan nykyään 26 Natura-alueelta. Nykytietojen mukaan Viiankiaapa kuuluu lain suojelussa kolmen parhaimman Natura-alueen joukkoon. Suhteellinen populaatiokoko havaintopaikkojen määrän perusteella on arviolta 4,3 % Suomen koko kannasta, ja vajaan 9 % Suomen Natura-alueilla kasvavasta kannasta.

Lapinsirppisammal on Viiankiaavalla esiintyvistä direktiivisammalista kaikkein harvinaisin ja harvalukuisin. Varsinkin tämä laji on näistä kolmesta erityisesti taantunut soiden ojituksen, pellonraivauksen ym. johdosta. Varmuudella lajin tiedetään esiintyvän tällä hetkellä 16 Natura-alueella, näistä parhaimmalla Olvassuon alueella lajista tunnetaan 6 paikkaa. Viiankiaapa kuuluu lajin parhaimpien esiintymäalueiden joukkoon tunnetulla 2 paikallaan.

Isonuijasammal ja lapinsirppisammal ovat harvinaisia ja todella jyrkästi vähentyneitä kaikkialla. Lajien taantumiselle ei tiedetä varmoja syitä. Viiankiaavalta löydetty esiintymät tekevät siitä yhden koko maan tärkeimmistä esiintymistä molemmille lajeille. Kummallekin lajille on ominaista esiintyminen pieninä laikkuina ja ilmeisen heikko kilpailukyky. Yhdenkin esiintymän katoaminen voisi näiden lajien kohdalla olla kohtalokasta.

Metsähallitus esittää, että malminetsintälupaa koskevassa päätöksessä toiminta rajataan alkuvaiheessa kattamaan vain ne 50 ensimmäisen toimintavuoden aikana kairattavaksi suunniteltua kohdetta, joiden osalta on olemassa jonkinlainen varmuus siitä, ettei malminetsinnällä vaaranneta uhanalaisten lajien esiintymiä. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti kairauksissa tulisi jättää 50 metrin suojavyöhyke uhanalaisen lajien esiintymäpaikkojen ympärille.

Vaikutukset lintudirektiivin lajeihin ja alueella säännöllisesti esiintyviin muuttolintuihin

Arvioinnin mukaan kairaustoiminnan pääasialliset vaikutukset linnustoon ovat kairauksesta aiheutuvia suoria häiriövaikutuksia. Arvioinnin heikkous linnuille aiheutuvien vaikutusten osalta on siinä, että häiriöherkkyys on hyvin lajikohtaista ja tutkimukseen perustuvaa tietoa on olemassa vähän. Vaikka yksittäisille lajeille aiheutuvat haitat eivät ylittäisikään merkittävän heikentämisen –kynnystä, kyse on

kuitenkin linnuston suojelemiseksi osoitetusta erityisestä suojelualueesta (SPA-alue). Myös alueelle laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan linnuston suojelu on Viiankiaavan tärkeimpiä suojelutavoitteita. **Alueen linnustoon kohdistuvien suojelutavoitteiden turvaamiseksi Metsähallitus esittää, että malminetsintätoimintaa ei tulisi sallia lintujen pesimäaikana 15.5.-31.7. eikä uhanalaisten petolintujen reviirien läheisyydessä jo valtausoikeutta koskevassa päätöksessä asetettujen rajoitusten mukaisesti.**

Vaikutukset alueen eheyteen

Arvioinnissa on lajistolle ja luontotyypeille aiheutuvien vaikutusten lisäksi pyritty selvittämään alueen hydrologiaa sekä sitä, millaisia vaikutuksia kairauksilla on pinta-, pohja- ja kalliopohjaveden virtausolosuhteisiin sekä kemialliseen koostumukseen. Myös kairauksissa käytettyjen apuaineiden määriä, kulkeutumista ja ekologista riskiä pyrittiin selvittämään.

Luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan 3 kohdan mukaan "alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella – toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen".

Luontodirektiivissä ei koskemattomuuden käsitettä ole erikseen määritetty, mutta komission tulkintaohjeen mukaan koskemattomuus liittyy alueen suojelutavoitteisiin ja sen merkitys liittyy "ehjänä tai täydellisenä" olemiseen. Alueen koskemattomuus liittyy siten alueen ekologiaan ominaisuuksiin ja niiden säilymiseen tulevaisuudessakin. Hankkeen tai suunnitelman hyväksymisen edellytyksenä on näin ollen varmuus, siitä että alue ja sen ekologiset ominaisuudet säilyvät hankkeen toteutuessa. Natura-alueen ekologisen koskemattomuuden (eheyden) yhteydessä on huomioitava, että vaikka hankkeen tai suunnitelman vaikutukset eivät olisi mihinkään suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin tai lajiin yksinään merkittäviä, vähäiset ja kohtalaiset vaikutukset moneen luontotyyppiin tai lajiin saattavat vaikuttaa alueen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan kokonaisuutena. Muutokset voivat kohdistua myös alueen tavanomaiseen lajistoon ja vaikuttaa sitä kautta välillisesti merkittävästi suojeluperusteena olevien lajien sekä luontotyyppien rakenteeseen, laatuun ja toimintaan.

Arvioinnissa esitetty alueen eheyttä koskevaa vaikutustarkastelun ongelma on kuten aiemmin luontotyyppien osalta todettiin se, ettei se, ettei siinä huomioida Sakatin alueen erityisyyttä. Metsähallituksen käsityksen mukaan yhteensä kaikkiaan yli 300 syväkairauksen toteuttaminen alle 170 hehtaarin laajuisella alueella aiheuttaa itse toiminnan ja siihen liittyvän kulkemisen vuoksi muutoksia, joiden yhteisvaikutuksia on vaikea varmuudella etukäteen arvioida eikä muutosten jälkeisestä palautumisesta tai siihen vaadittavasta ajasta ole tietoa. On mahdollista, että arvioinnin johtopäätös siitä, ettei toiminnalla ole LsL 66§:n tarkoittamia merkittävästi heikentäviä vaikutuksia alueen suojeluperusteena oleviin luonnonarvoihin, on oikea. Arviointiin liittyy kuitenkin epävarmuutta ja koska kyseessä on luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin merkittävästä alueesta, **Metsähallituksen näkemyksen mukaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti tutkimussuunnitelmaa tulisi karsia harventamalla näytteenottoväliä ja lisäämällä kairausten etäisyyttä uhanalaisten**

lajien esiintymäpaikoista. Kairaukset tulisi keskittää talviaikaan, jotta kulkemisesta aiheutuva yleinen kasvillisuuden kuluminen voitaisiin minimoida. Huomioita tulisi kiinnittää myös kairausten syvyyteen, sillä syvissä rei'ssä käytettävien apuaineiden määrät kasvavat eikä näiden aineiden ekologisesta haitattomuudesta ole varmuutta.

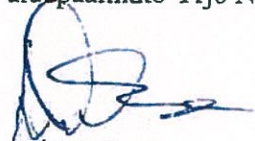
Vaikutukset alueen suojelutavoitteisiin

Luontodirektiivi korostaa vaikutusten arvioinnin velvoitetta myös alueen suojelutavoitteisiin. Tietolomakkeen mukaiset laji- ja luontotyyppitiedot ovat perustana kun jäsenvaltio määrittelee suojelutavoitteet esimerkiksi hoito- ja käyttösuunnitelmalla. Ympäristöministeriö on vahvistanut Viiankiaavan Natura 2000-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman 20.9.2005. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa alueen keskeiset suojelutavoitteet ovat linnuston, aapasoiden, lettojen, huurreammallähteiden ja luonnonmetsien suojelu. Suunnitelman luonnonkäyttöä koskevassa osiossa ei malminetsintää tunnisteta alueen käyttömuodoksi.

Suojelutavoitteiden saavuttamiseksi alue on perustettu soidensuojelualueeksi (laki 851/1988). Myös muussa alueiden käytön suunnittelussa, mm. Pohjois-Lapin maakuntakaavassa alueen käyttömuodoksi on vahvistettu luonnonsuojelualue.

Luontodirektiivi 6 artikla eikä kyseisen artiklan toimeenpanoa koskeva komission tulkintaohje anna selkeätä ohjetta siitä, milloin Natura-alueella tapahtuvaa toimintaa tulee pitää suojelutavoitteiden vastaisena. Metsähallitus katsoo, että ympäristöministeriön harkitessaan soidensuojeluasetuksen (852/1988) mukaista lupaa Natura-arvioinnissa esitetyle malminetsintätoiminnalle tulisi myös ottaa kantaa siihen, onko toiminnan luonne ja sen laajuus sellaista, että sitä voidaan pitää suojelutavoitteiden vastaisena.

Lausunnon valmisteluun Metsähallituksen Lapin luontopalveluissa ovat osallistuneet erikoissuunnittelijat Elisa Pääkkö ja Päivi Paalamo, ylitarkastaja Tuomo Ollila ja aluepäällikkö Yrjö Norokorpi.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja

Liinu Törvi
Erikoissuunnittelija

TIEDOKSI Liisa Viitala, Lapin ELY-keskus
Aulikki Alanen, ympäristöministeriö

Liite 5

Projektijohtaja Bo Långbacka
Anglo American
Sodankylä Exploration Office
Jäämerentie 4 (PL 38)

99601 Sodankylä

ASIA: Projektin Sakatin tilanne

Projektin Sakatin malminetsintähanke on teiltä saamiemme tietojen perusteella kohdannut vastustusta, ja hakemistanne malminetsintäluvista on valitettu. Asian käsittelyä ja paikallisen yhteisön kanssa käytävää keskustelua varten haluaisimme tuoda esille seuraavia seikkoja omasta näkökulmastamme.

Kaivostoimintaa on Suomessa mahdollista harjoittaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti siten, että synnytetään taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia ekologisesti kestävällä tavalla. Kaivostoiminnalla on Suomessa huomattavaa kasvupotentiaalia, ja mineraalien jalostus voi synnyttää merkittävää hyvinvointia ja työpaikkoja erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Suomen Vuoriklusteri –ohjelman keräämien tietojen perusteella uudet kaivoshankkeet työllistävät jo yli 2.000 henkilöä ja potentiaalia on tuhansien uusien henkilöiden työllistämiseksi. Mineraalien ja metallien jalostamisen osaaminen on Suomessa vahvaa ja sitä kautta uudet kaivoshankkeet mahdollistavat uusien työpaikkojen luomisen läpi koko arvoketjun.

Metallien ja mineraalien kysyntä jatkuu maailmalla vahvana. On hyvin tärkeää Suomen kansantaloudelle, että mineraalivarantojamme voidaan hyödyntää hyvinvoinnin luomiseksi. Tämä vaatii kuitenkin suuria investointeja. Suomesta tällaisia pääomia ei löydy ja siksi tarvitaan kansainvälisiä sijoituksia ja pääomia. Suuret investointipäätökset tehdään perusteellisten tutkimusten ja selvitysten pohjalta. Jo ennen kaivostoiminnan aloittamista alan yhtiöt tekevät huomattavia panostuksia malminetsintään ja ottavat kantaakseen riskin siitä, että hanke ei ehkä koskaan muodostu kannattavaksi investoinniksi. Olisi Suomen kansantalouden kannalta hyvin valitettavaa, jos alalla toimivat kansainväliset yhtiöt eivät saisi mahdollisuutta tutkimusten ja selvitysten tekemiseen.

Nyt meneillään olevien rikastusteknisten tutkimusten lisäksi Outotec voi hankkeen edetessä tarjota Anglo Americanin käyttöön vahvaa rikastusteknistä ja metallurgista osaamistaan. Outotecin teknologiat ovat ympäristön kannalta kestäviä. Voimme yhteistyössä kehittää malmin jatkojalostusprosessin, joka täyttää lakien ja viranomaisten edellyttämät vaatimukset. Uskon, että pystymme yhteistyössä hankkeen myöhemmissä vaiheissa osoittamaan viranomaisille, että esiintymänne hyödyntäminen on tehtävissä ekologisesti kestävällä tavalla.

Ystävällisin terveisin,

Pertti Korhonen
Toimitusjohtaja
Outotec Oyj

Liite 6

AA Sakatti Mining Oy

Selvitys Sakatin malminetsintähankkeen positiivista vaikutuksista sekä malminetsinnän mahdollisen keskeyttämisen negatiivista vaikutuksista

Sakatin malminetsintäprojekti on toistaiseksi edelleen malminetsintävaiheessa ja esiintymän laajuus sekä metallipitoisuudet ovat pitkälti vielä selvittämättä. Mahdollisen kaivoslain mukaisen kaivosluvan hakemiseksi tarvittavien tietojen kerääminen edellyttää vielä ainakin 3-4 vuoden edestä tutkimuksia.

Tutkimukset seuraavien vuosien aikana tulevat olemaan pääosin syväkairausta. Yhtiö on käyttänyt ja tulee jatkossakin käyttämään syväkairauksessa erityistä kairaussoijan talteenottolaitteistoa. Kyseinen tekniikkaa on kehitetty AA Sakatti Mining Oy:n ja sen emoyhtiön toimesta tiiviissä viranomaisyhteistyössä ja se edustaa parasta saatavilla olevaa tekniikkaa. Yhtiön tavoitteena on, että sen toiminta on ympäristöystävällistä ja yhteiskuntavastuullista.

Malminetsintätoimet Sakatin alueella eivät jatkossa muutu niistä toimista, joita yhtiö on tähän mennessä suorittanut Ympäristöministeriön ja Metsähallituksen Luontopalveluiden myöntämien lupien turvin sekä tietysti aiempien, voimassa olevien kaivoslain mukaisten lupien turvin (yhtiö tai sen emoyhtiö on toiminut alueella aina vuodesta 2004 lukien).

Yhtiö on teetättänyt kustannuksellaan kyseessä olevan alueen eli Viiankiaavan länsiosiin perustilakartoituksen alueen lajiston osalta. Tätä perustilakartoitusta on käytetty alueen Natura 2000 -arvioinnin pohjana aineistona. Arvioinnista selviää, että yhtiön suorittamat malminetsintätoimet aiheuttavat hyvin vähäisiä vaikutuksia alueella.

Uhanalaisten lajien sijainnit alueella ovat hyvin yhtiön tiedossa, ja yhtiö käyttää tätä tietokantaa apunaan kaikkien alueen kairareikien sijaintisuunnittelussa. Niillä alueilla, joilla uhanalaiset lajit sijaitsevat, ei luonnollisesti kairata, vaikka se ei aiheuttaisikaan haittaa kyseisille lajeille.

Kairauksia alueella tehdään pääosin talvisaikaan. Tämä on käytäntö, jota yhtiö on noudattanut useamman vuoden ajan. Näin toimien yhtiön suorittamista vähäisistä etsintätoimenpiteistä ei jää jälkiä maastoon.

Sakatin esiintymällä on potentiaalisesti taloudellisessa mielessä positiivinen vaikutus koko Suomeen. Projektilla on tähän mennessä ollut huomattava työllistävä vaikutus niin paikallisesti kuin laajemminkin alueella. AA Sakatti Mining Oy:lla on noin 20 työntekijää ja varsinaisella malminetsintäkaudella (marraskuusta huhtikuuhun) lisäksi noin 100 henkilöä työskentelee tiiviissä yhteistyössä yhtiön kanssa erilaisten urakoitsijoiden palveluksessa. Työntekijät ovat pääosin suomalaisia.

Lapin ammattiopiston Sodankylän yksikössä on mahdollista suorittaa kaivosalan ammattitutkinto. AA Sakatti Mining Oy on palkannut lukuisia tämän koulutuksen käyneitä henkilöitä ja se suunnittelee palkkaavansa lisää kyseisen koulutuksen suorittaneita ja muitakin työntekijöitä, sikäli kun malminetsintäprojekti jatkuu.

AA Sakatti Mining Oy:lla on meneillään yhteistyöprojekti Sodankylän kunnan kanssa. Kyseisen projektin tavoitteena on rakentaa vuokra-asuntoja Sodankylän kunnan alueelle. Projekti palvelee samalla kuntalaisia ja tarjoaa näille asuntoja, ja toisaalta yhtiö saa etua projektista, sillä sen työntekijät tarvitsevat niinkään asuntoja. Asuntoprojekti uhkaa viivästyä mikäli malminetsintätoimia ei voida keskeytyksettä jatkaa.

Myös Liikennevirasto selvittää parhaillaan Keski- ja Pohjois-Lapin nykyisiä ja tulevia kuljetustarpeita. Liikenneviraston asettaman komitean tavoitteena on selvittää muun muassa Suomen rataverkoston laajentamistarpeet. Yhtiö on tehnyt yhteistyötä myös Liikenneviraston kanssa tämän selvityksen osalta, ja muun muassa kommunikaatiossa Liikenneviraston pääjohtaja Juhani Tervalan kanssa on tullut voimakkaasti esille, että Sakatin malminetsintäprojekti on tässä selvitystyössä avainasemassa.

Edelleen yhtiö haluaa tuoda esiin, että Euroopan komissio on raaka-ainealoitteessaan ja raaka-ainestrategiassaan ("Raw materials initiative 2008" sekä "Critical raw materials for the EU 2010") nostanut esille erityisesti 14 raaka-ainetta, jotka ovat Euroopan Yhteisölle kriittisiä. Sakatin malmiesiintymä sisältää näistä EU:n listaamista raaka-aineista platinaa, palladiumia, kobolttia sekä erittäin tärkeäksi luokiteltua nikkeliä. Myös kansallisessa tasolla voidaan todeta, että Suomen nykyinen hallitus on hallitusohjelmassaan voimakkaasti tuonut esille kaivostoiminnan suuren merkityksen Suomelle. Yhtiön näkemyksen mukaan sen suorittama malminetsintä edesauttaa näiden EU:n ja kansallisen tason tavoitteiden saavuttamista, ja siten yhtiön suorittaman malminetsinnän keskeytyminen vaarantaisi nämä tavoitteet.

Suomen malminetsintä- ja kaivostoiminta on hyvin myös erittäin tärkeä suomalaisille kaivoslaitteiston valmistajille. Esimerkiksi Outotec Oyj:n, Tamrock Oyj:n, Metso Oyj:n, Kone Oyj:n, Normet Oyj:n ja Paakkola Conveyors Oyj:n toimintaedellytysten kannalta kotimainen malminetsintä- ja kaivostoiminta on erittäin tärkeää, ja yhtiömme tekeekin yhteistyötä kyseessä olevien yhtiöiden kanssa.

Pyydämme huomioimaan, että malminetsintäkohteen kehittäminen kaivostoiminnaksi asti on aikaa vievä prosessi. Esimerkiksi Kevitsan esiintymä löydettiin vuonna 1987 ja on otettu tuotantoon vasta heinäkuussa 2012 (25 vuotta). Prosessi jo itsessään on siis hyvin pitkäkestoinen ja asettaa monet malminetsintää harjoittavat yhtiöt tilanteeseen, jossa toimintaan laitettavat alkupanokset ovat mittasuhteiltaan valtavia, ja tuottavat tulosta aikaisintaan jopa kymmenien vuosien päästä, jos silloinkaan. Tämä asettaa monet kaivosyhtiöt kohtuuttoman ahtaalle taloudellisesti. Sakatin esiintymän mahdollinen taloudellinen hyödyntäminen sijoittuu aikaisintaan 10 vuoden päähän tämän selvityksen allekirjoittamisesta. Mahdolliset malminetsinnän keskeytykset viivästyttävät tätä entisestään, ja lopputulos on yhtiölle kohtuuton.

Liite 7

AVOIN ASIANAJOVALTAKIRJA

Sodankylässä 5.10.2012

AA SAKATTI MINING OY

Bo Långbacka

Toimitusjohtaja

James Coppard

Hallituksen puheenjohtaja